

6976

ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ.

16

ՀԱՍՏԱՆԻՈՒԹԵՆՍԿԱՆ
ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (Բ)
ԿՈՆՑԵՐԵՆՑԻԱՆ

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ

ՅԵՎ

ԿՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՅԿՈԶ

2-22

Զ Ա Կ Կ Ն Ի Գ

17.09.2013

6976

3KП2
2-22

20 JAN 2006
ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ.

1 DEC 2009

№ 16

ՀԱՄԱՐԻՈՒԹՅՆԱԿԱՆ
ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (Բ)
ԿՈՆՓԵՐԵՆՑԻԱՆ

1005
2237a

ԲԱՆԱԶԵՎԵՐԸ ՅԵՎ ԿՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Զ. Ա. Կ. Ն. Գ. Ա.
1929

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑ- ՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ ՊԼԱՆԸ

I.

1) Լսելով գեկուցումները խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միություն՝ Ժողովրդական տնտեսություն զարգացման հնգամյա պլանի մասին, համաժողովին հանձնարեց XVI կուսկոնֆերենցիան ընդգծում է, նախ, վոր հնգամյա պլանը ժողովրդական տնտեսության ընդհանուր անման վերաբերմամբ նախատեսում է հետևյալ նվաճումները.

ա) Այն պահին, յերբ հիմնական ներդրումների ընդհանուր գումարը 1923-24—1927-28 թվականների հնգամյակում կազմում էր 26,5 միլիարդ ռուբլի, 1928-29—1932-33 թ. թ. հնգամյակի համար հիմնական ներդրումների չափն ամբողջ ժողովրդական տնտեսության մեջ վորոշված է հասցնել 64,6 միլիարդ ռուբլու: Այն պահին, յերբ անցած հնգամյակի ընթացքում հիմնական ներդրումներն արդյունաբերության մեջ կազմում էին 4,4 միլիարդ ռուբլի, նախադրվող հնգամյակի համար նրանց գումարը պիտի հասնի 16,4 միլիարդ ռուբլու. համապատասխան թվերը գյուղական տնտեսության համար կազմում են 15 միլիարդ ռուբլի և

23,2 միլիարդ ռուբլի. տրանսպորտի համար 2,7 միլիարդ ռուբ. ու 10 միլիարդ ռուբլի և ելեքտրիֆիկացիայի համար՝ 0,9 միլիարդ ռուբլի ու 3,1 միլիարդ ռուբլի:

բ) Այս ներդրումների հետևանքով յերկրի հիմնական ֆոնդերի ընդհանուր գումարը 1927-28 թվի 70 միլիարդ ռուբլուց աճում հասնում է մինչև 128 միլիարդ ռուբլու 1932-33 թ., այսինքն 82 տոկոսով ավելի, այդ թվի մեջ նաև ամբողջ արդյունագործության հիմնական ֆոնդերը՝ 9,2 միլիարդից մինչև 23,1 միլիարդ ռուբլու, ելեքտրիֆիկացիայինը՝ 1 միլիարդ ռուբլուց մինչև 5 միլիարդ ռուբլու, այսինքն 5 անգամ ավելի, յերկաթուղային տրանսպորտինը՝ 10 միլիարդ ռուբլուց մինչև 17 միլիարդի, այսինքն 70 տոկոսով ավելի, և գյուղական տնտեսությանը, 28,7 միլիարդ ռուբլուց մինչև 38,9 միլիարդ ռուբլու, այսինքն 35 տոկոսով ավելի:

գ) Հիմնական ներդրումների այդ հսկայական ծավալը տալիս է նաև արտադրության համապատասխան աճում ամբողջ արդյունագործության մեջ 1927-28 թ. 18,3 միլիարդ ռուբլուց մինչև 43,2 միլիարդ ռուբլի 1932-33 թվին, վորը նշանակում է արդյունագործական արտադրության մինչև պատերազմյան չափերի ավելի, քան յեռապատիկը: Գյուղական տնտեսության մեջ—16,6 միլիարդ ռուբլուց մինչև 25,8 միլիարդ ռուբլի, վորը նշանակում է, թե գյուղատնտեսական արտադրության մինչև պատերազմյան չափերից գերազանցում է ավելի, քան մեկ ու կես անգամ: Յերկաթուղիների աշխատանքն աճում է 88 միլիարդ տոնն-կիլոմետրից մինչև 163 միլիարդ տոնն-կիլոմետր: Ամբողջ ժողովրդական տնտեսության (ըստ ֆիզիքական ծավալի) զուտ արտադրանքը—24,4 միլիարդ ռուբլուց մինչև 49,7 միլիարդ ռուբլի:

դ) Յեղնելով յերկրի ինդուստրացման, Միության պաշտպանունակության ամրացման և կապիտալիստական յերկրներից կախում ունենալու դրությունից ազատվելու ընդհա-

նուր գաղափարից, արդյունագործության մեջ դրվող կապիտալներն ուղղված են առավելապես արտադրության միջոցներ պատրաստող արդյունագործության համար (արդյունագործության մեջ դրված բոլոր կապիտալների 78 տոկոսը), վորի համեմատ արդյունագործության այդ ճյուղերի արտադրությունն էլ աճում է բավական արագ. այն պահին, յերբ ծրագրվող արդյունագործության ընդհանուր արտադրանքն աճում է 2,8 անգամ, արտադրության միջոցներ պատրաստող ճյուղերի ընդհանուր արտադրանքը մեծանում է 3,3 անգամ:

Ելեքտրոշինարարության բնագավառում պլանը նախատեսում է 42 ռայոնական ելեքտրոցենտրալների կառուցում (Դնեպրի հիդրոկայանը, Սվիրի հիդրոկայանը, մի ելեքտրոկայան Մ. Վիշերի տորֆով, Մոսկվայի մոտ՝ Բոբրիկում, Ջուլինինը՝ Դոնավազանում և այլն և այլն): Այս հսկայական շինարարությունը հնգամյակի վերջում պետք է մեծացնի ստացվող ելեքտրական եներգիայի քանակը 5 միլիարդ կիլովատ-ժամից ու հասցնի մինչև 22 միլիարդ կիլովատ-ժամի:

Սև մետաղագործության բնագավառում յենթադրվում է կառուցել նոր հզոր մետաղագործական գործարաններ (Մադնիտոգորի, Տելբեսի, Դնեպրի, Կրիվորոժի և այլն): Նոր գործարանների կառուցումը և արդեն գործողների վերակառուցումը չուգունի արտադրությունը պիտի հասցնի $3\frac{1}{2}$ միլիոն տոնից մինչև 10 միլիոն տոննի 1932-33 թվին:

Քարածխի բնագավառում ծրագրվում է հանքահորային հզոր շինարարություն թե Դոնավազանում և թե Ուրալում, Կուզնեցկում ու Մերձմոսկովյան ավազանում, և քարածխի հայթայթումը 1927-28 թվի 35 միլիոնից պետք է հասցվի 75 միլիոն տոննի 1932-33 թվին:

Վերակառուցումներն ու նոր գործարանների կառուցումը մեքենաշինարարության բնագավառում (ավտոմոբիլի

գործարան, տրակտորային գործարաններ Ստալինգրադում և Ուրալում, ծանր մեքենաշինարարություն Սվերդլովի գործարանը, գյուղատնտեսական մեքենաշինարարություն Ռոստովի գործարանը, գործիքներ պատրաստող գործարաններ և այլն, և այլն) հնարավորություն են տալիս ընդգծելու մեքենաշինարարական արդյունագործության ընդհանուր արտադրության աճումը 3¹/₂ անգամ, իսկ գյուղատնտեսական մեքենաշինարարության արտադրությունը՝ 4 անգամ:

Քիմիական արդյունագործություն բնագավառում տեղի պիտի ունենան քիմիական կոմբինատների կառուցումներ (Բերեզնյակովի, Մոսկվայինը Ֆեգորևի Ֆոսֆորիտներում, Դոնավազանում և այլն), և քիմիական պարարտանյութերի արտադրությունը 1932-33 թվին պիտի հասնի 8 միլիոն տոննայի ավելի՝ 1927-28 թվի 175 հազար տոննի դիմաց:

յե) Նորհրդային Միության տնտեսության զարգացման ծրագրված տեմպերի զգալի գերազանցումը, հաճեմատած կապիտալիստական բոլոր յերկրների հետ, արդեն հնգամյակի վերջում պետք է ելապես փոփոխի ՍՍՀՄ տնտեսարար կշիռը համաշխարհային արտադրության մեջ, — չուգունի կողմից ՍՍՀՄ վեցերորդ տեղից պետք է անցնի յերրորդ տեղը (Գերմանիայից ու Միացյալ Նահանգներից հետո), քարածխի կողմից՝ հինգերորդ տեղից չորրորդը (Միացյալ Նահանգներից, Անգլիայից և Գերմանիայից հետո):

2. Կոնֆերենցիան ընդգծում է, յերկրորդ, վոր ժողովրդական տնտեսության ընդհանուր աճումը նախատեսվում է հնգամյա պլանի կողմից սոցիալիստական սեկտորի վճռական անման ուղղությամբ քաղաքում և գյուղում ժողովրդական տնտեսության կապիտալիստական տարրերի հաշվին, վորը յերևում է հետևյալ տվյալներից.

ա) Հիմնական ֆոնդերի կազմը փոխվում է (տոկոսներով ընդհանուր գումարների վերաբերմամբ տարվա վերջին).

Սեկտորներ՝	1927-28 թ.	1932-33 թ.
Պետական	51,0	63,6
Կոոպերատիվային	1,7	5,3
Մասնավոր	47,3	31,1

բ) Դրան համապատասխան փոխվում է նաև սոցիալիստական սեկտորի ընդհանուր արտադրանքի տեսակարար կշիռը.

Արդյունագործության մեջ	80 0/0	92 0/0
Գյուղական տնտեսության մեջ	2 0/0	15 0/0
Հատավաճառի շրջանառության մեջ	75 0/0	91 0/0

Աճմանը առանձին զարկ է տալիս համայնացրած սեկտորի (խորհրտնտեսությունների ու կոլտնտեսությունների) շինարարական ծրագիրը գյուղական տնտեսության մեջ: Վերջինիս համայնացրած սեկտորի ցանքսային տարածությունների աճումը 1933 թվին հասնում է մինչև 26 միլիոն հեկտարի, կազմելով ընդհանուր ցանքսային տարածության 17,5 տոկոսը, և ապահովում է 1933 թվին (նախորդող 1932 թվի բերքից, յերբ հայմանացրած սեկտորը կազմում է ամբողջ ցանքսային տարածության 13 տոկոսը) հացահատկային մշակույթների ընդհանուր արտադրության 15¹/₂ տոկոսը և ապրանքային արտադրության 43 տոկոսը: Գյուղական տնտեսության անհատական սեկտորը դադարեցնում է իր թվական աճումը շնորհիվ այն հանգամանքի, վոր ծրագրվում է համայնացրած սեկտորի մեջ մտցվող բնակչության թիվը մեծացնել մինչև 20 միլիոն հոգու, վորի հետևանքով պետական խորհրտնտեսությունները (հներն ու նորերը) 1932 թվի բերքից կտան ապրանքային հացի վոչ պակաս, քան 34 միլիոն ցենտներ արտադրություն, իսկ կոլտնտեսությունները՝ վոչ պակաս, քան 50 միլիոն ցենտներ, վորը կազմում է 84 միլիոն ցենտներ, այսինքն 500 միլիոն փութ ապրանքային հացից ավելի:

դ) Կոոպերացման վերելքի զգալի արդյունքները յերեւ-
վում են հետևյալ համադրութիւնից.

1) Կոլտնտեսութիւնների ընդհանուր արտադրութիւնը բաժինը	1927-28 թ. 1 ⁰ / ₀	1932-33 թ. 11,4 ⁰ / ₀
2) Մանր կոոպերացիան արտադրութիւնը բա- ժինը մանր արդյունադրութիւնը ամբողջ արտադրութիւնը մեջ	19,4 ⁰ / ₀	53,8 ⁰ / ₀
3) Հաստավաճառ ապրանքաշրջանառու- թիւնը կոոպերացումը	60,2 ⁰ / ₀	78,9 ⁰ / ₀
4) Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի տնտեսութիւնների քանակը	9,5 միլ. (բոլոր տնտես. 37,5 ⁰ / ₀)	23,58 մ. (բոլոր տնտես. 85 ⁰ / ₀)
5) Սպառողական կոոպերացիայի կողմից համա- խմբած բնակչութիւնը քանակը քա- ղաքում	8,7 միլ. փայա- տերեր	16,5 մ. փայա- տերեր
Գյուղում	13,9 միլ. փայա- տերեր.	31,8 մ. փայա- տերեր.

Սոցիալիստական տարրերի այս զգալի ուժեղացումն
ամբողջ ժողովրդական տնտեսութիւնը, արտադրութիւնը և
ապրանքաշրջանառութիւնը մեջ մեքենա-տրակտորային կա-
յանների ցանցի զարգացմամբ և կոնտրակտացիայի լայն
կիրառմամբ, վորը հնգամյակի վերջում պիտի ընդգրկի հա-
ցահատիկային մշակութիւնների 85⁰/₀-ը, ցույց է տալիս բան-
վոր դասակարգի զեկավար դերի ուժեղացումը և ստեղծում է
քաղաքի ու գյուղի կապի, սննդի և տնտեսական կապի
զեկի գյուղական տնտեսութիւնը մասնաշաղկապի վերակազ-
մութիւնը բարձր տեխնիկայի և կոլեկտիվացման հիման
վրայ:

3) Կոնֆերենցիան ընդգծում է, յերրորդ, վոր՝

ա) ժողովրդական յեկամտը աճում է անփոփոխ
գներով 1927-28 թվի 24,4 միլարդ ռուբլուց մինչև 49,7 մի-
լարդ ռուբլու, այսինքն 103 տոկոսով ավելի: Դա տալիս է
ժողովրդական յեկամտի տարեկան աճում 12 տոկոսից ավե-
լի, այսինքն մի տեմպով, վորը 4 անգամից ավելի գերա-
զանցում է մինչպատերազմյան Ռուսաստանի ժողովրդական
յեկամտի աճմանը և կտրուկ կերպով գերակշռում է բոլոր
կապիտալիստական յերկրների տեմպից:

բ) ժողովրդական յեկամտի սոցիալական կազմն ամե-
նից առաջ բնութագրում է արդյունադրական բանվորների
ռեալ աշխատավարձի բարձրացումը հնգամյակի վերջում 71
տոկոսով, միաժամանակ ամբողջ բանվոր դասակարգի յեկա-
մտի տեսակարար կշիռը ժողովրդական տնտեսութիւնը ամ-
բողջ յեկամտի վերաբերմամբ բարձրանում է 32,1 տոկոսից
մինչև 37 տոկոսի: Իսկ ամբողջ յերկրադրական բնակչու-
թիւնը յեկամտներն աճում են հնգամյակի վերջում 67⁰/₀-ով,
յերբ արդյունադրութիւնը ուժեղ աճման շնորհիվ այդ յե-
կամտների տեսակարար կշիռը վորքանում է ամբողջ ժո-
ղովրդական յեկամտի մեջ 49,8 տոկոսից ու հասնում մինչև
42,5 տոկոսի:

գ) Միացյալ բյուջեյի աճումը (նիտո) բնորոշվում է
նրանով, վոր բյուջեյի ընդհանուր գումարը առաջվա հըն-
գամյակում կկազմի 51 միլիարդ ռուբլի՝ անցած հնգամյակի
19 միլիարդի դիմաց (166,7 տոկոս աճում): Ժողովրդական
յեկամտի վերաբերմամբ 1932—33 թվին բյուջեն կկազմի
30,9 տոկոս՝ 1928—29 թվի 25,9 տոկոսի դիմաց: Բյուջեյի
այս աճումը, յերկրի պաշտպանութիւնը ամբապնդման
հետ միասին, հնարավորութիւն է տալիս մեծացնել ժողո-
վրդական տնտեսութիւնը հատկացրած գումարները առաջիկա
հնգամյակում գրեթե 4 անգամ ավելի (393 տոկոս)՝ անցած
հնգամյակի համեմատութիւնը, և մեծացնել սոցիալ-կուլ-

տուրական ծախսերը գրեթե յերեք անգամ ավելի (276 տոկոս):

դ) Հնգամյա պլանը նախատեսում է զգալի աճում թե՛ ապրանքային և թե՛ վալյուտային ռեզերվներին:

II.

Յեղնելով վերը առաջ բերած տվյալներից հնգամյա պլանի մասին և ուղարկության աւանելով այն հանգամանքը, վոր այդ պլանը լիովին ապահովում է՝

ա) արտադրության միջոցների արտադրության, վորպէս յերկրի ինդուստրացման հիմքի մաքսիմալ զարգացումը:

բ) սոցիալիստական սեկտորի վճարական ուժեղացումը քաղաքում և գյուղում ժողովրդական տնտեսութեան մեջ՝ կապիտալիստական տարրերի հաշվին, գյուղացիութեան միլիոնավոր մասսաների դրավումը սոցիալիստական շինարարութեան մեջ կոոպերատիվային հասարակայնութեան և կոլլեկտիվ աշխատանքի հիման վրա և չքավոր-միջակ անհատական տնտեսութեաններին ամեն կերպ ցույց տրվող ոգնութեանը նրանց պայքարում կուլակային շահագործութեան դեմ:

գ) գյուղական տնտեսութեան չափազանց յետամնացութեան վերացումը արդյունադործութունից և հացահատկային խնդրի հիմնական լուծումը:

դ) բանվոր դասակարգի և գյուղի աշխատավոր մասսաների նյութական ու կուլտուրական մակարդակի զգալի բարձրացումը:

յե) բանվոր դասակարգի ղեկավար դերի ամրապնդումը մերձեցման նոր ձևերի զարգացման հիմքի վրա՝ գյուղացիութեան հիմնական մասսաների հետ:

զ) պրոլետարական դիկտատուրայի տնտեսական և քաղաքական դիրքերի ամրապնդումը՝ դասակարգային թըշ-

նամիներին դեմ ունեցած նրա պայքարի մեջ թե՛ յերկրի ներսում և թե՛ դրսում:

ե) ազգային հանրապետութեանների և յետամնաց ուսյունների ու մարզերի տնտեսական ու կուլտուրական վերելքը:

ը) յերկրի պաշտպանունակութեան զգալի ամրապնդումը:

թ) հառաջդիմական խոշոր քայլը կուսակցութեան լոզունգի իրականացման գործում—հասնել ու անցնել տեխնիկական-տնտեսական տեսակետից առաջավոր կապիտալիստական յերկրներին,—

Կոնֆերենցիան վորոշում է հավանութեան տալ Պետական պլանային հանձնաժողովի հնգամյա պլանին, հաստատված ԽՍՀ Միութեան ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի կողմից, մի պլանի, վորը լիովին համապատասխանում է կուսակցութեան XV համագումարի ցուցմունքներին:

III

Հնգամյա պլանի իրականացումը, վորը հանդիսանում է ծավալուն սոցիալիստական հարձակման մի ծրագիր, կապված է ներքին և արտաքին ահազին զժվարութեանների հաղթահարման հետ: Այդ զժվարութեանները բղխում են հենց իրեն՝ պլանի լարվածութեանից, պայմանավորված յերկրի տեխնիկական-տնտեսական յետամնացութեամբ, բազմամիլիոն ցրված գյուղացիական տնտեսութեանների վերակառուցման խնդրի բարդութեանից կոլլեկտիվ աշխատանքի հիման վրա, վերջապէս, մեր յերկրի կապիտալիստական շըրջափակման պաքագայից: Այս զժվարութեանները կրկնապատկվում են դասակարգային պայքարի սրումով և կապիտալիստական տարրերի դիմադրութեամբ, վորոնք անխուսափելիորեն դուրս են մղվում սոցիալիստական պրոլետարիատի աճող հարձակումից:

Այդ գծվարությունների հաղթահարումը հնարավոր է միմիայն աշխատանքի վորակի վճռական բարելավման և կարգ ու կանոնի տակ ընկնելու դեպքում՝ ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում։ Արդյունագործական արտադրանքի ինքնարժեքի իջեցումը 35 տոկոսով հինգ տարվա ընթացքում. շինարարության ինքնարժեքի իջեցումը 50 տոկոսով. արդյունագործական աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը 110 տոկոսով. բերքատվության բարձրացումը 35 տոկոսով. ցանքսային տարածության ընդարձակումը 22 տոկոսով. կոլտնտեսական և խորհրտնտեսական շինարարության ծրագրի անպայման իրագործումը. վճռական պայքարը գործալքության և անփութության դեմ արտադրության մեջ. աշխատանքային ղեկավարչության ամրապնդում. արտադրության սոցիալիստական ռացիոնալացումը. արդյունագործության և գյուղական տնտեսության ապահովումը ղեկավարների անհրաժեշտ բնակազմերով և կարմիր մասնագետների նոր բնակազմերի ստեղծումը բանվոր դասակարգի մարդկանցից, վերջապես, պլանային-կարգավորող սկզբունքի ուժեղացումը ժողովրդական տնտեսության սխտեմում, — սրանք են ընդհանուր տնտեսական կարգի տարրական պայմանները, վորոնք անհրաժեշտ են հնգամյա պլանի իրագործման գծվարությունները հաղթահարելու համար։

Կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է համարում նշել, վոր այս գծվարությունների հաղթահարումը և հնգամյա պլանի իրականացումը հնարավոր է միայն ընդհանրապես աշխատավորական մասսաների և մասնավորապես բանվոր դասակարգի ակտիվության և կազմակերպվածության չափազանց մեծ աճման հիման վրա, բանվոր դասակարգի միլիոնավոր մասսաներին սոցիալիստական շինարարության և տնտեսության կառավարության մեջ մեծ չափերով զբաղվելու հիման վրա, սոցիալիստական մրցակցության մեծ չափերով

ծավալման և ներքևից միլիոնավոր մասսաների ինքնաքննադատության ուժեղ զարգացման հիման վրա՝ պետապարտի բյուրոկրատական խեղաթյուրումների դեմ։

Սոցիալիստական վերակառուցման շրջանի գծվարությունները, մանավանդ դասակարգային պայքարի սրման պայմաններում, անխուսափելիորեն տատանումներ են առաջ բերում բնակչության մանր-բուրժուական խավերի մեջ, վորը և իր արտացոլումն է գտնում բանվոր դասակարգի մի քանի խավերում և նույնիսկ կոսակցության շարքերում։ Այդ տատանումները, վորոնք հետևանք են մանր-բուրժուական տարերքի ազդեցության, իրենց արտահայտությունն են գտնում կոսակցության գլխավոր գծից հեռանալու մեջ հիմնական հարցերում և ամենից առաջ սոցիալիստական ինդուստրացման տեմպի հարցում, սոցիալիստական հարձակումը ծավալելու հարցում կուլակության և ընդհանրապես կապիտալիստական տարրերի վրա և տնտեսության սոցիալիստական ձևերը գյուղում ամեն կերպ ամրապնդելու հարցում։

Այդ տեսակետից տվյալ պայմաններում ամենամեծ վտանգը կոսակցության մեջ հանդիսանում է աջ թեքումը, վորպես բացարձակ հրաժարման արտահայտություն կոսակցության լենինյան քաղաքականությունից, վորպես լենինյան դիրքերի բացահայտ հանձնումի արտահայտություն դասակարգային թշնամու ճնշման տակ։ Միայն անդոք հակահարվածը ամեն տեսակ տատանումներին՝ գլխավոր բոլշևիկյան գիծն անցկացնելիս, վորի իրականացումն ամրապնդում է բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միջև յեղած կապը, բանվոր դասակարգի ղեկավար դերի հետագա ուժեղացման հետ զուգընթաց — կարող է ապահովել սոցիալիստական շինարարության հնգամյա պլանի կողմից առաջադրած խնդիրների լուծումը։

կոնֆերենցիան արտահայտում է իր հաստատ վստահությունն այն մասին, վոր կուսակցությունը կործանաբար հակահարված կտա վոչ միայն աջ թեքմանը, այլ և ամեն տեսակի հաշտվողական տրամադրություններին՝ լեւինյան գծից յեղած թեքումները վերաբերմամբ:

Բանվորական մասսաների գլուխ կանգնած, կուսակցությունը վստահությամբ առաջ կընթանա ամբողջ տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրներն իրագործելու ուղիով և մոբիլիզացիայի կ'յնխմարկի բանվոր դասակարգի ղեկավարությունը աշխատավորության լայնարձակ մասսաներին՝ հաղթահարելու զժվարությունները և իրականացնելու տնտեսական շինարարության հնգամյա պլանը:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐԸ ՅԵՎ ՄԻՋԱԿԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԹԵԹԵՎԱՑՈՒՄԸ

I.

Գյուղական օճախությունը վերելքի ուղիները.

1. վերականգնման շրջանի հետևանքը այն յեղով, վոր չբավոր ու միջակ գյուղացիությունը յուրացրեց վոչ միայն իր բաժնեհոդերը, այլ և նախկին կալվածատերերի, նրան հանձնված արքունական և այն կուլակային հողերի հիմնական մասը, վոր խլվել եր կուլակներին: Միջակ գյուղացին, չնայելով գյուղում զարգացող շերտավորմանը, հետզհետե ամրացավ վորպես յերկրագործության կենտրոնական դեմք: Դրա հետ միատեղ ապահովվեցին նաև չքավոր ու միջակ տնտեսություններն արտադրության միջոցներով, և բարձրացավ

նրանց հողագործական մակարդակը: Գրաստներով ապահովությունն ևս տարեց տարի աճում. ե: Գյուղացիական ցանքսերի ապահովվածությունը գյուղատնտեսական մեքենաներով անցել և մինչպատերազմյանից: Միջգյուղական հողաշինարարությունն ընդգրկել և ամբողջ հողային տարածություն մոտ $\frac{1}{3}$ մասը, իսկ ներգյուղականը՝ մոտ $\frac{1}{5}$ մասը: Բազմադաշտ ցանքսափոխության համար գործադրվող հողը հասել է 10 միլիոն հեկտարի: Տեսակավոր սերմերի ցանքսերը 1929 թվին կընդգրկեն հացահատիկի մշակույթների համար հատկացված ցանքսային ամբողջ տարածություն մոտ $\frac{1}{10}$ մասը: Մի շարք տեխնիկական մշակույթներ, վորոնց ցանքսերը հեղափոխությունից առաջ միմիայն կալվածատերերին էյին պատկանում, հաստատուն կերպով արդեն արմատ են ձգել գյուղացիական դաշտերում (որինակ ճակնդեղը), իսկ տեխնիկական մշակույթների ցանքսերն ավելի քան 60%-ով անցել են մինչպատերազմյանից: Գյուղական տնտեսության ինդուստրացումն սկսվում է մեկը մյուսի յետևից նվաճել գյուղական տնտեսության ճյուղերը (յուղի, կանեփի, կարտոֆիլի, բանջարեղենների, մրգերի, կենդանաբուծական հում նյութի և այլ մթերքների մշակումը): Գյուղատնտեսական մեքենաների մատակարարումը 1928—29 թ. 2,25 անգամ ավելի յե մինչպատերազմյանից: Առաջին անգամ սկսում են կիրառվել հանքային պարարտանյութեր տեխնիկական մշակույթների համար հատկացված գյուղացիական դաշտերում: Գյուղատնտեսական կոոպերացիան ընդգրկել է գյուղացիական տնտեսությունների $\frac{1}{3}$ -ից ավելին: Տրակտորները, վորոնք մինչև հեղափոխությունը բոլորովին չկային գյուղացիական տնտեսության մեջ, տարեց-տարի ավելի ու ավելի յեն տարածվում (1928—29 թ. տրակտորների թիվը հասնում է 36.000-ի): Աճում է տարեց տարի կոլտնտեսությունների թիվը (վերջին տարվա ընթացքում կոլտնտեսու-

Թյունները թիվը կրկնապատկվեց և առ 1-ն հոկտեմբերի 1928 թ. հասավ 37 հազարի) և բարելավվում է նրանց աշխատանքը: Վոտքի յեն կանգնում հնեքը և կազմակերպվում են նոր խորհրտեսուծիյուններ (խորհրտեսուծիյունների ցանքսերի տարածուծիյունն այս տարի կհասնի 1,5 միլիոն հեկտարի):

2. Սակայն, չնայելով գյուղական տնտեսութիյունն ընդհանրապես աճում և, տեղի յե ունենում նաև գյուղական տնտեսութիյան առանձին ճյուղերի, մանավանդ հացահատիկային ճյուղի աճման տեմպի բավականաչափ դանդաղում: Վորպես հիմք գյուղական տնտեսութիյան զարգացման այս դանդաղ թափի և նրա չափազանց թույլ ապրանքայնութիյան ծառայում են՝ գյուղացիական տնտեսութիյան ցրված ու բաժան-բաժան դրութիյունը (գյուղացիական տնտեսութիյունների թիվը հեղափոխութիյան ընթացքում 16-ից հասավ 25 միլիոնի), նրա կենսամթերային բնույթը (գյուղական տնտեսութիյան ընդհանուր ապրանքայնութիյունը, համեմատած միջպատերազմյանի հետ, որինակ կըրծատվել է յերկու անգամ), գյուղատնտեսական տեխնիկայի ու կուլտուրայի ցածր մակարդակը: Յեթե վերականգնման շրջանում մանր անհատական տնտեսութիյան արագ վերելք առաջացավ, առաջին հերթին, նախկին կալվածատիրական, արքունական ու կոզակային հողերի յուրացման հաշվին, ապա վերականգնման շրջանի ավարտման ժամանակ արդեն մանր տնտեսութիյան զարգացման և մանավանդ նրա ապրանքայնութիյան աճման սահմանափակ հնարավորութիյուններ են յերևան գալիս նրա տվյալ չափերի ու արտադրութիյան յեղանակների պայմաններում: Դրա հետեվանքով մեր գյուղական տնտեսութիյունը չափազանց յետ է մնում արդյունագործութիյան զարգացման թափից, մի հանգամանք, վորը չի կարող պարենեղենի և հում նյութի բնագավառներում դժվարութիյունների աղբյուր չծառայել, մա-

նավանդ յեթե նկատի առնենք հացի և հում նյութի պահանջի արագ աճումը:

Այստեղից առաջանում է համառ ու սխառմատիկ աշխատանքի ծայրահեղ անհրաժեշտութիյուն՝ վերակառուցելու գյուղական տնտեսութիյունը և ստեղծելու խոշոր հասարակական յերկրագործութիյուն, վորը կանգնած լինի ժամանակակից տեխնեկայի մակարդակի վրա, միաժամանակ աշակցելու չքավոր ու միջակ գյուղացիական անհատական տնտեսութիյունների զարգացմանն ու վերելքին:

3. Խոշոր գյուղատնտեսական արտադրութիյան ստեղծումը, վորը գյուղատնտեսական աշխատանքի յետաճացութիյունը հաղթահարելու վճռական միջոցն է հանդիսանում, կարող է տեղի ունենալ կամ խոշոր կուլակային-կապիտալիստական տնտեսութիյան ստեղծմամբ, կամ խոշոր սոցիալիստական տնտեսութիյան ստեղծմամբ (խորհրտեսուծիյուններ և մանր տնտեսութիյունների համախմբումը կոլտնտեսութիյունների, կոմմունաների, արտելների, ընկերութիյունների մեջ և այլն): Արդյոք գյուղացիական մասսաները հավատարիմ կմնա՞ն բանվոր դասակարգի հետ կնքած միութիյանը, թե՞ նրանք հնարավորութիյուն կտան բուրժուազիային՝ բաժանելու իրենց բանվորներեց, դա կախված է նրանից, թե ինչ ուղիով կգնա գյուղական տնտեսութիյան զարգացումը—սոցիալիստական, թե՞ կապիտալիստական, և, դրա համեմատ՝ ո՞վ կղեկավարի տնտեսութիյան զարգացումը—կուլակը, թե՞ սոցիալիստական պետութիյունը: Դյուղի զարգացումը կապիտալիստական ուղիով, ինչպես ցույց է տալիս կապիտալիստական յերկրների որինակը՝ կատեղծի գյուղում կապիտալիստական (կուլակների) ուժեղ դասակարգ, վորը միլիոնավոր մանր տնտեսութիյունների անողոք շահագործման, նրանց քայքայելու և կլանելու հիման վրա՝ կկենտրոնացնի իր ձեռ-

505
506
507
508
509

ներում արտադրութեան միջոցներէ հիմնական մասսան, գյուղատնտեսական արտադրութեան հիմնական մասը:

Միանձնյա խոշոր տնտեսութիւնն ստեղծելու այս կապիտալիստական ուղիին խորհրդային իշխանութիւնը հակադրում է խոշոր հասարակական տնտեսութիւնն ստեղծելու պրոլետարական մեթոդը արտադրական կոոպերացման, կոլլեկտիվացման միջոցով, վորը հնարավորութիւնն է տալիս ամենամանր տնտեսութեանը, խորհրդային իշխանութեան աջակցութեամբ և ղեկավարութեամբ, խոշորանալ կոլլեկտիվ աշխատանքի հիման վրա և բարձրանալ տեխնիկայի ու կուլտուրայի բարձրագոյն մակարդակի վրա: Զարգացման այս ուղին, լինելով գյուղացիութեան միլիոնավոր մասսաների փրկութեան միակ միջոցը չքավորութիւնից ու քայքայումից, վոչ միայն սահմանափակում է կապիտալիստական տարրերի աճումը գյուղում, այլ և հնարավորութիւնն է տալիս, վոր խոշոր հասարակական տնտեսութիւնը (պետական ու կոլլեկտիվ) դուրս անի նրանց ասպարեզից: Կոմունիստական կուսակցութիւնն այս ղեկավարութեամբ է լինինի հետեյալ ցուցմունքներով.

«Յեթն գյուղացիական տնտեսութիւնը կարող է ավելի զարգանալ, անհրաժեշտ է հաստատուն կերպով ապահովել նաեւ հետագա փոխանցումը, իսկ հետագա փոխանցումն անխուսափելիորեն հանդիսանում է այն, վոր ամենից քիչ ոգտավետ և ամենից շատ յետամնաց մանր, առանձնացած գյուղացիական տնտեսութիւնն աստիճանաբար համախմբվի, կազմակերպի հասարակական, խոշոր յերկրագործական տնտեսութիւն»: (Լենին, հատ. XVIII, մասն I, էջ 189):

4. Գյուղական տնտեսութեան վերելքը արագացնելու խնդիրը վճռելիս և խոշոր հասարակական գյուղատնտեսական արտադրութիւնն ստեղծելիս, խորհրդային յերկրի զար-

գացման այժմյան շրջանում, խորհրդային իշխանութիւնն ու կոմունիստական կուսակցութիւնը հենվում են՝

ա) արդյունադործութեան արագ զարգացման և, մասնաւորապէս, գյուղատնտեսական մեքենաների արտադրութեան արագ աճման վրա.

բ) ժողովրդական տնտեսութեան պլանային կարգավորման վրա, վորը կապում է գյուղական տնտեսութեան զարգացումը արդյունադործութեան արագ աճման հետ.

գ) հողի ազգայնացման վրա, վորն եժանացնում է գյուղատնտեսական արտադրութեան արժեքը և հնարավորութիւնն է տալիս գյուղացուն ղետեղել արտադրութեան մեջ այն միջոցները, վորպիսիք հողի մասնավոր սեփականութեան ղեկքում, նա ստիպված կլինել գործադրել հող գնելու համար.

դ) կապիտալիզմի աճման սխտեմատիկ սահմանափակման վրա գյուղում, վորն ազատագրելով չքավորին ու միջակին կուլակային ստրկութիւնից, հեշտացնում է նրանց տնտեսական վերելքի հնարավորութիւնը.

յե) արտադրական կոոպերացման աճման վրա, վորը հնարավորութիւնն է տալիս մանր տնտեսութեանը արտադրական պրոցեսներէ համախմբման միջոցով ոգտագործել խոշոր տնտեսութեան այն առավելութիւնները, վորոնք կապիտալիստական հասարակութեան մեջ մատչելի յեն միայն կուլակներին.

զ) ազգայնացված վարկային սխտեմի և պետական բյուջեյի ամեն չափով ոգտագործման վրա՝ բարձրացնելու համար գյուղական տնտեսութիւնը.

ե) կուսակցութեան քաղաքականութեան այն պաշտպանութեան վրա, վոր ցույց են տալիս բանվոր դասակարգն ու գյուղի աշխատավորական մասսաները գյուղական տնտեսութեան վերելքի բնագավառում:

Այսպիսով, յեթն վերականգնման շրջանի ավարտման ժամանակ յերևան յեկան մանր տնտեսութիւններէ հետագա

արագ աճման սահմանափակ հնարավորութիւնները, ապա միաժամանակ աճեցին թե՛ վորակով և թե՛ քանակով պրո-լետարական պետութեան ռեսուրսները, վորոնք հնարա-վորութիւն են տալիս ոգտագործել խորհրդային սիստեմի առավելութիւնները գյուղական տնտեսութեան վերելքի թափը արագացնելու համար նոր մեքենային տեխնիկայի և կոլլեկտիվ աշխատանքի հիմունքներով՝ մանր տնտեսու-թիւնների համախմբման բազայի վրա:

5. Խոշոր հասարակական տնտեսութեան զարգացումը խորհրդային յերկրում տեղի յե ունենում վոչ թե մանր տնտեսութիւնները կլանելու, ավերելու, վոչնչացնելու և քայքայելու, վոչ թե նրանց դեմ պայքար մղելու միջոցով, այլ տնտեսական վերելքի, աճման, նրանց դեպի տեխնի-կայի, կուլտուրայի և կազմակերպութեան բարձրագույն մակարդակն առաջնորդելու միջոցով: Խոշոր հասարակական տնտեսութիւնը չի հակադրվում չքավոր ու միջակ անհա-տական տնտեսութիւններին, վորպես նրանց թշնամի ույժ, այլ կապվում ե նրանց հետ, վորպես նրանց ոգնութեան աղբյուր, վորպես խոշոր տնտեսութեան առավելութեան մի որինակ, վորպես աջակցութեան կազմակերպիչ՝ նրանց խո-շոր տնտեսութեան մեջ աստիճանաբար համախմբելու գոր-ծում: Դրան համապատասխան կուսակցութիւնը տանում ե իր գործնական աշխատանքը գյուղում, գուգորդելով չքա-վոր ու միջակ անհատական տնտեսութեանը ցույց տրվող տնտեսական, տեխնիկական ու հողագործական ոգնութիւնը խոշոր պետական ու կոլլեկտիվ յերկրագործութեան դիրքերի ամրացման ու ընդլայնման հետ, բարձրացնելով նրանց շա-հագրգովածութիւնը սեփական տնտեսութիւնը շարունակ բարելավելու գործում:

Վորչափով յերկրագործական աշխատանքի արտադրո-ղականութեան բացարձակ անհրաժեշտ բարձրացման վճռա-կան միջոց ե հանդիսանում խոշոր սոցիալիստական յեր-

կրագործութեան ստեղծումը, կուսակցութիւնն ու խորհրդ-դային իշխանութիւնն անշեղ կերպով տարեց տարի, ար-դյունագործութեան ստեղծած նյութական բազայի աճման համապատասխան, պետք ե զարկ տան կոլլեկտիվների կազ-մակերպութեանն ու աճմանը, ցույց տալով նրանց ավելի ու ավելի աճող ֆինանսական ու նյութական ոգնութիւն:

Միաժամանակ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, վոր խորհտնտեսութիւնների ու կոլտնտեսութիւնների զար-գացման առավելագույն հնարավորութեան դեպքում անգամ գյուղատնտեսական արտադրութեան հիմնական աճումը առաջիկա տարիներին ընկնում ե չքավոր ու միջակ անհա-տական տնտեսութեան վրա, վոր մանր տնտեսութիւնը դեռ շատ հեռու յե սպառելու և շուտով ել չի սպառի իր մոտ ունեցած հնարավորութիւնները, կուսակցութիւնը պետք ե շարունակ լայն չափով աջակցութիւն ցույց տա հաղթա-հարելու չքավոր ու միջակ անհատական տնտեսութեան տեխնիկական, կուլտուրական ու կազմակերպչական յետա-մնացութիւնը, բարձրացնելու բերքը և ընդարձակելու այդ տնտեսութիւնների ցանքսային տարածութիւնները:

Միայն այդ կերպ գուգորդելով խոշոր սոցիալիստա-կան յերկրագործութեան կազմակերպութեան հիմնական ու կարեւորագույն խնդրի վրա գործադրվող աշխատանքը չքավոր ու միջակ շարքային անհատական տնտեսութեանը ցույց տրվող ամենորոյա լայն կազմակերպչական, տեխնի-կական ու տնտեսական ոգնութեան հետ, ինչպես և կուլա-կութեան աճման հետդհետե ուժեղացող սահմանափակման հետ,—կուսակցութիւնը կարող ե իրագործել յուր առաջա-դիր նպատակը—լինել գյուղատնտեսական աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման գործի կազմակեր-պիչն ու ղեկավարը:

Համաձայն այս բոլորի, գյուղացիութեան հիմնական մասսաների հետ ունեցած մերձեցման ու կապի հին ձեւերի

հետ միատեղ, զարգացնելով և ուժեղացնելով արդյունա-
գործութեան ապրանքաշրջանառութեանը գյուղական տըն-
տեսութեան հետ, զարգացնելով կապի առևտրա-կոոպերա-
տիվային ձևերը քաղաքի և գյուղի միջև, առաջ են քաշ-
վում մերձեցման ու կապի նոր ձևեր, վորոնք զարգանում
են բանվոր դասակարգի՝ գյուղացիութեան հետ ունեցած
արտադրական կապի բազայի վրա:

Յեթե մինչև վերջին ժամանակներս գյուղացիութեու-
նը գնացել և պրոլետարիատի յետևից՝ նախ և առաջ դեպի
նրա հեղափոխական աշխատանքի արդյունքներն ունեցած
վտանգութեան պատճառով (կալվածատերերի դասակարգի
վոչնչացումն ու կալվածատիրական հողերի հանձնումը
գյուղացիներին), ապա զարգացման այժմյան աստիճանում
այդ վտանգութեանը կարող և պահպանվել ու ամրապա-
միայն այն դեպքում, յեթե խորհրդային իշխանութեանը
մշտական արտադրական ոգնութեան ցույց տա չքավոր
ու միջակ գյուղացիութեանը՝ յերկրագործական աշխատան-
քի արտադրողականութեան բարձրացման գործում:

Այս խնդրի լուծման կարևորագույն մեթոդները, ամիշ-
կայի նոր ու կարևորագույն ձևերը, վորնց նշանակու-
թեանը տարեց տարի պիտի աճի, հանդիսանում են.

ա) նոր խորհրտնտեսութեաններ կազմակերպումը և
հին խորհրտնտեսութեաններ աշխատանքի բարելավումը,
վորպես խոշոր գյուղատնտեսական գործարանների և չքա-
վոր ու միջակ անհատական գյուղացիական տնտեսու-
թեաններին բազմակողմանի ոգնութեան ցույց տվող կենտ-
րոններ:

բ) նոր կոլլեկտիվ տնտեսութեանների ստեղծումը և
հենքի զարգացումը, վորպես արտադրական կոոպերացման
և բաժան բաժան յեղած գյուղացիական տնտեսութեաննե-
րին հասարակական տնտեսութեանների մեջ համախմբելու
բարձրագույն մի ձև:

գ) պետական ու կոոպերատիվային մեքենա-տրակ-
տորային կայանների լայն ցանցի զարգացումը, վորպես
անհատական տնտեսութեանների ամբողջ մասսայի արտա-
դրական ամենակարևոր պրոցեսների համայնացման մե-
թոդներից մեկի:

դ) արտադրական կոոպերացման ամեն կերպով զար-
գացումը, ավելի ու ավելի ուժեղացնելով նրա մեջ համայ-
նացած աշխատանքի տարրերը:

յե) գյուղատնտեսական արտադրանքների մասսայական
կոնտրակտացիայի հետագա զարգացումը վոչ միայն վոր-
պես գյուղական տնտեսութեան և արդյունաբերութեան
զարգացման կապի մի ձև, այլ և վորպես չքավոր ու միջակ
տնտեսութեանների արտադրողականութեան մակարդակի
բարձրացման մի միջոց:

զ) մանր տնտեսութեանների բերքը բարձրացնող պե-
տական ու կոոպերատիվային որգանների աշխատանքի
զարգացումը, վորպես մանր ու միջակ տնտեսութեան ար-
տադրողականութեան բարձրացման տակավին ձեռքի տակ
յեղած ուղիներն ու հնարավորութեաններն ոգտագործելու
մի յեղանակ (հողաշինարարութեան, վարձատու և սեր-
մազտիչ կետեր, վերանորոգութեան արհեստանոցներ, պայ-
քար վնասատուների դեմ, գյուղացիների վատ տեսակի սեր-
մերի փոխարինումը աղնիվ տեսակի սերմերով և այլն, և այլն):

Տ. Մերձեցման նոր ձևերն իրապես իրականացնելու
հնարավորութեան հարցում վեռական նշանակութեան ունի
արդյունագործութեան հետագա զարգացումը: Յերկրի ին-
դուստրացման վրա ունեցած իր աշխատանքում կուսակ-
ցութեանը յերևում և այն բանից, վոր արդյունագործու-
թեանը պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրում իր զար-
գացման մեջ պետք և ստեղծի «նյութական հիմք յերկրա-
գործական և ընդհանրապես գյուղատնտեսական աշխա-
տանքի արտադրողականութեանը մեծ չափերով բարձրաց-

նելու համար, դրանով դրդելով մանր յերկրագործներին վորպես որինակ և իրենց սեփական շահի տեսակետից անցնելու խոշոր, կոլլեկտիվ, մեքենային յերկրագործությանը»։ (Լե- նին, Կոմինտերնի 11 կոնգրեսի բանաձևը ազրաբային հար- ցի առթիվ։ Սղագր. հաշվետվ. եջ 616)։

Յեթե կապիտալիստական հասարակության մեջ արդյու- նադործությունն արդեն իր զարգացման առաջին աստիճան- ներում իսկ դարձնում է իր դեմքը դեպի արտաքին շուկաները, գաղութները կապիտալիստներն «սպասարկելու» կողմը, իսկ իր զարգացման բարձր աստիճաններում ծառայում է ռազ- մա-խմպերիալիստական նպատակներին, ապա խորհրդային յերկրում արդյունագործությունը իր ամրացման հետ մի- ասին հետզհետե ավելի մեծ չափերով է ծառայում գյու- ղի հիմնական մասսաների տնտեսության տեխնիկական ու հողագործական վերելքի և խոշոր կոլլեկտիվ ու պետական տնտեսություն ստեղծելու նպատակներին։ Անցած տարի- ների վորձն ամբողջությամբ հաստատում է այդ Գյու- ղական տնտեսության վերելքը արագացնելու և նրա զարգացման նոր շրջանին համապատասխան ձևերով ամրապնդելու արմատական միջոցը հանդիսասում է ար- դյունագործության հետագա զարգացումը, վորպես գյու- ղական տնտեսության վերելքի, գյուղացիների՝ աղքատու- թյունից ազատվելու և նրանց առանձնացած տնտեսու- թյունները հասարակական տնտեսության մեջ համախմբմ- անը հիմնական պայման։

Այսպես և կուսակցության գլխավոր գիծը գյուղա- ցիական հարցում սոցիալիստական շինարարության այժ- մյան ետապում, վորն ամբողջապես յեկնում է բանվոր դա- սակարգի և գյուղացիության միության ամրապնդման լե- նինյան մեթոդներից, և վորը հիմնվում է կուսակցության XV համագումարի վորոշումների վրա։

Աջերի կառուցողական սխալները գյուղական հար- ցում.

Գյուղացիական հարցի վերաբերմամբ կուսակցության ունեցած գլխավոր գծի կիրառումը, վորը պահանջում է բանվոր դասակարգից լարել իր բոլոր ուժերը մի շարք յերկար տարիների ընթացքում, հանդիպում է դժվարու- թյունների, վորոնք բղխում են կապիտալիստական շրջա- փակման, յերկրի տեխնիկական-տնտեսական յետամնացու- թյան, մանր-բուրժուական բնակչության թվական գերա- կշռության և սոցիալիստական հարձակման վերաբերմամբ կապիտալիստական տարրերի կողմից ցույց տրվող դիմադ- րության անման պայմաններից։ Այդ պայմաններում սո- ցիալիստական շինարարության աճման հետ զուգընթաց անխուսափելիորեն յերևան են գալիս վորոշ տատանումներ մանր-բուրժուական խավերում, ինչպես և բանվոր դասա- կարգի մի քանի միջախավերում։ Այդ աատանումներն ի- րենց արտահայտությունն են գտնում նաև կուսակցության առանձին միջախավերում, վորոնք յենթարկվում են մանր- բուրժուական տարրերի ներգործությանը և հեռանում են կուսակցության գլխավոր գծից դեպի կուսակցության քա- ղաքականությունը բուրժուական իդեոլոգիային հարմարեց- նելու կողմը։ Այստեղից էլ բղխում են կուսակցության աջ տարրերի տատանումներն ու սխալները, վորոնք առանձնա- պես վտանգավոր են ներկա պայմաններում։

Գյուղացիական հարցում աջերի ունեցած սխալներից գլխավորագույնները հետևյալներն են.

1. Հակառակ կուսակցության XV համագումարի վո- րոշման՝ աջ ուղևորիստները ձգտում են յիտ պահել ու շեղել խորհրտնտեսությունների ու կոլլեկտիվ շարժման զար- գացումը, վորը վճռական նշանակություն ունի վոչ միայն

խորհրդային յերկրի ապագայի տեսակետից, յերբ յերկրագործութեան այդ ձևերը գերակշռող տեղ կընեն գյուղական տնտեսութեան մեջ, այլ և այժմյան դրութեան տեսակետից, յերբ խոշոր յերկրագործութեան զարգացումը պետական ու կոլեկտիվ ձևերով պրոլետարական պետութեան կողմից հակադրվում և խոշոր յերկրագործութեան ստեղծման կուլակային տիպին: Խոշոր սոցիալիստական գործարանների շինարարութեանից, կոլեկտիվների զարգացմանը ցույց տրվող հարաձուռն աշակցութեանից հրաժարվելու, ինչպես և գյուղական տնտեսութեանը խոշոր արտադրութեան բազայի վրա սխտեմատիկ ու համառ կերպով փոխադրելուց հրաժարվելու վերաբերմամբ աջերի վորդեգրած կուրսը կուլուսակցութեանը համարում և վորպես ուղղակի անցումն դեպի կուլակների դիրքը, ուղղակի հրաժարումն բանվոր դասակարգի ղեկավար դերից գյուղատնտեսական արտադրութեան զարգացման բնագավառում: Կուլակցութեանը մերժում և այս աջ թեքումը կուլակցական գծից՝ նույն վճռականութեամբ, վորպիսի վճռականութեամբ նա մերժեց մի քանի տարի առաջ կուլակցական գծի տրոցկիստական խեղաթյուրումը, վորը ֆաստում ևր բանվոր դասակարգի և միջակ գյուղացիութեան միջև յեղած կապին:

2. Հակառակ գյուղական տնտեսութեան աճման և նրա մեջ նկատված վորակական վերելքի ցուցիչների, աջ ուկրոնիստները «գյուղական տնտեսութեան զեզրադացիայի» մասին ունեցած իրենց դատարկաբանութեաններով ծածկում են իրենց ոպպորտունիստական պատփոքումը գյուղական տնտեսութեան զարգացման ուղիների հարցում: Աջերի այս վայնաստունը «գյուղական տնտեսութեան ղեզրադացիայի» մասին, ինչպես և աջերի հակալենինյան թեո-րիան «մշտական զիջումների» մասին գյուղի մանր-բուրժուական խավերին (հրաժարումն պետորգանների կարգավորող դերից շուկայում, հրաժարումն կուլակութեան վերին

խավերի անհատական հարկումից, հրաժարումն ճնշումն ու-ժեղացնելու քաղաքականութիւնից և վորոշ պայմաններում ժամանակավոր արտակարգ միջոցների իրադրեցնելուց կուլակութեան և գնբի վերաբերմամբ ունեցած խորհրդային քաղաքականութեան փորձերը վիժեցնելու դեմ, ապահովելով միաժամանակ խորհրդային իշխանութեան միջոցառումների հասարակական պաշտպանութեանը չքավոր-միջակ մասսաների կողմից), իրոք հանդիսանում են խորհրդային պետութեան վրա ունեցած կապիտալիստական տարրերի ճնշման իդեոլոգիական արտացոլումը, վորոնք ձգտում են շուռ տալ գյուղը և դնել կապիտալիստական ուղու վրա: Կուլակցութեանը վճռականորեն մերժում և աջերի այս նահանջողական դիրքը, վորը գործնականում ասում և դեպի պրոլետարական ղեկավարութեան ժխտումը գյուղացիութեան վերաբերմամբ:

3. Հակառակ կուլակցութեան XV համագումարի վորոշումների, աջ ուկրոնիստները ձգտում են «կուլակի վրա հարձակման» կուլակցական գիծը փոխարինել կուլակի հետ խաղաղ համակեցութեան և «սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներաճման» քաղաքականութեամբ: Սա գործնականում նշանակում և, թե աջ տարրերը հրաժարվում են կուլակցութեան հիմնական գծից, վորն ուղղված և դեպի դասակարգերի վոչնչացումը: Միաժամանակ դրանով աջերի ընդունած գիծը ձգտում և հավերաժացնել կուլակային ստրկութիւնը և գյուղացիութեան չքավոր ու միջակ մասսաների շահագործումը կուլակութեան կողմից:

Այստեղից ևլ բղխում և այն, վոր աջերը բացասում են դատակարգային պայքարի սրման փաստը գյուղում, հակառակ Լենինի բազմիցս արած ցուցմունքների այն մասին, թե պրոլետարիատի ղեկատարութեան նշանակում և միջ թե դատակարգային պայքարի դադարեցում, այլ նրա շարունակումը նոր ձևերով, յերբեմն իսկ շատ սուր ձևերով, մասնավանդ

այն ժամանակ, յերբ սոցիալիստական ասորները աշոգու-
թյամբ գուրս կմդհն կապիտալիստական տարրերին նեպի
պայմաններում: Կուսակցութիւնը վճռականորեն մերժում
է սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներանման հակալինինյան թեո-
րիան, մի թեորիա, վորը ձգտում է զինաթափ անել բան-
վոր դասակարգին իր դասակարգային թշնամիների առաջ,
մթագնել նրա հեղափոխական աշարջութիւնը, թուլացնել
նրա ռազմունակութիւնը՝ տնտեսական դժվարութիւնները
հաղթահարելու համար մղվող պայքարում՝ կուսակցութեան
գլխավոր գծի հիման վրա:

4. Այլ ուկլոնիստները ձգտում են քողարկել չքավո-
րութեան լայն մասսաների անկախ կազմակերպութեան
դերն ու նշանակութիւնը: Կուսակցութեան այս կարեւորա-
գույն խնդիրը կոծկելու կամ լռութեան մատնելու փորձերն
իրականում ուղղված են վոչ միայն չքավորի դեմ, այլ և
միջակի դեմ, վորչափով չքավոր գյուղացիութեան կազմա-
կերպումը նպատակ ունի ուժեղացնել գյուղում խորհրդային
իշխանութեան նեցուկին, ուժեղացնել կուլակին տրվող հա-
կահարձակումը, ամրացնել այդ հակահարձակման հողի վրա
չքավոր ու միջակ գյուղացու միութիւնը: Կուսակցութիւն-
նր վճռականորեն մերժում է կուսակցութիւնը դեպի ռպ-
պորտունիստական ճահիճը տանող այդ փորձերը, գյուղում
կուսակցութեան ունեցած նեցուկին ամրացնելուց հրաժար-
վելու քաղաքականութիւնը, կուլակի ձեռները բաց անե-
լու քաղաքականութիւնը չքավորութեան հետ ունեցած
նրա պայքարում:

5. Կենտրոնը մոբիլիզացիայի յենթարկեց բանվոր դա-
սակարգի կամքն ու ակտիվութիւնը՝ իրականացնելու ին-
դուստրացման մաքսիմալ հնարավոր տեմպը գյուղացիու-
թեան լայն մասսաների տնտեսական վերելքի և հասարա-
կական խոշոր գյուղական տնտեսութիւն ստեղծելու համար
ձեռք առնված միջոցառումների հետ զուգընթաց: Հակառակ

լենինի կողմից արված ուղղակի ցուցմունքի այն մասին, թե
«սոցիալիզմի միակ նյութական հիմքը կարող է լինել խո-
շոր մեքենային արդյունաբերութիւնը, վորն ընդունակ
կլինի վերակազմելու նաև յերկրագործութիւնը» (Լենին,
հատ. XVIII, մասն I, էջ 316), ալ ուկլոնիստները ձգտում
են շեղել արդյունաբերութեան զարգացման տեմպը: Կու-
սակցութիւնը ամենայն վճռականութեամբ մերժում է այդ
գիրքը: Վոչ թե նահանջողական առաջարկներ արդյնագոր-
ծութեան զարգացման տեմպի կրճատման մասին, այլ
սմիչկայի ու կապի ամրացում, ուժեղացնելով ինդուստրա-
ցումը և արագ զարգացնելով արդյունաբերութեան ճյու-
ղերը, վորոնք սպասարկում են վերակազմվող գյուղական
տնտեսութեան արտադրական պահանջներին—այսպես և
կուսակցութեան դիրքը:

Այլ տարրերի այս գլխավոր սխալները կուսակցու-
թեան մեջ, ինչպես և դեպի այդ սխալները յեղած հաշտվո-
ղական վերաբերմունքը, տվյալ մոմենտին ներկայացնում
են այն հիմնական վտանգը, վորի դեմ պայքարելու կողմը
պիտի ուղղվեն կուսակցութեան ջանքերը: Կոնֆերենցիան
ընդունում է, վոր առանց հաղթահարելու այս վտանգը՝
հնարավոր չէ աշողակ կերպով հաղթահարել գյուղական տըն-
տեսութեան վերելքի և նրա վերակառուցման դժվարու-
թիւնները:

Կուսակցութիւնն այսուհետեւ եւ անշեղ կերպով պիտի
անց կացնի լենինյան լուղունգը՝ հենվել չքավորութեան
վրա, ամուր կապ հաստատել միջակի հետ, պայքար մղել
կուլակի դեմ: Առաջանալով լենինյան ուղիով, մերժելով
նույնպիսի վճռականութեամբ աշերի անցնելը բանվոր դա-
սակարգի ղեկավար դերից հրաժարվելու գծին՝ տնտեսա-
կան շինարարութեան մեջ, վորպիսի վճռականութեամբ
կուսակցութիւնը ավելի առաջ մերժեց տրոցկիստների հրաժա-
րումը միջակի հետ միութիւն կնքելուց,—կուսակցութիւնը

կարող է Վճել իր անաջ ծառայած ամբողջ գյուղական տնտեսություն զարգացնում արագացնելու խնդիրը, միջակի հետ միությունն ամրացնելու և բանվոր դասակարգի զեկավար դերն ուժեղացնելու խնդիրը այս միություն մեջ խոշոր հասարակական հողագործություն ստեղծելու և չքավոր ու միջակ տնտեսությունների ամբողջ մասսային զեպի տեխնիկայի, կուլտուրայի և կազմակերպության բարձրագույն մակարդակն առաջնորդելու պրոլետարական մեթոդներով:

Յեղնելով այս բոլորից, Կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է համարում իրագործել հետևյալ գործնական միջոցառումները:

III

Մեծնեցման նոր ձևերն ամրապնդելու յեվ միջակի հարկերը քեքվացնելու գործնական միջոցները.

1. Կոնֆերենցիան կուսակցության առանձին ուշադրություն է հրավիրում համառ ու տեղական աշխատանքի անհրաժեշտության վրա՝ իրականացնելու Կենտգործկոմի նստաշրջանի զեկրետը բերքատվությունը բարձրացնելու միջոցների մասին: Առանձնապես կարևոր է կիրառել զեկրետով նախատեսված ժամկետներին և զեկրետով մատնանըված չափերով հետևյալ միջոցները, վորոնք ապահովում են հնգամյակի վերջին՝ բերքատվության բարձրացումը մեր յերկրում առնվազն 30-35 տոկոսով:

ա) արագացնել հանրապետական կառավարությունների կողմից վորոշված հողաշինարարությունների ավարտման ժամկետերը և առաջին հերթին հողաշինարարության ամենապարզ ձևերը, վորոնք վերացնում են հողային անկազմակերպության հիմնական թերությունները, այն է հողերի ցիրուցանությունը, բազմացանությունը, նրանց յերկար և հեռավոր տեղերում գտնվելը:

բ) փոխել հինգ տարվա ընթացքում բոլոր հիմնական մշակույթներում գյուղացիների վատ տեսակի սերմացուները բարելավված ու տեսակային սերմերով:

գ) մատակարարել գյուղական տնտեսությունը 2-3 տարվա ընթացքում ամբողջ հացահատիկը մաքրելու և տեսակավորելու համար ամեն տեսակի անհրաժեշտ մեքենաներ և կազմակերպել նույն ժամանակամիջոցում սերմացուների պարտադիր մաքրումն և տեսակավորումն ամենուրեք, ինչպես և պայքարը վնասակար բույսերի դեմ:

դ) ընդարձակել վնասատուների դեմ պայքարի միջոցների արտագրությունը 2-3 տարվա ընթացքում այնչափ, վոր լիովին ապահովի գյուղական տնտեսության պահանջները, և կազմակերպել մասսայական պայքար վնասատուների դեմ:

յե) զարգացնել վարձատու կետերի և վերանորոգիչ արհեստանոցների ցանցը այնչափ, վոր ապահովի գյուղական տնտեսության կողմից ոգտագործվող մեքենաների անընդհատ աշխատանքը և չքավոր ու միջակ տնտեսությունների՝ բարդ մեքենաներից ոգտվելու հնարավորությունը:

զ) մասսայորեն տարածել հողագործական ամենահասարակ միջոցառումները, վոր նախատեսվել է խՍՀ Միություն Կենտգործկոմի նստաշրջանի զեկրետը՝ «բերքատվությունը բարձրացնելու միջոցների մասին»:

է) տարածել գյուղատնտեսական գիտելիքներ և ուժեղացնել գյուղատնտեսական ոգնությունը գյուղացիներին:

2. Կոնֆերենցիան լիովին հավանություն է աալիս գյուղատնտեսական հարկի որենքի հիմնական սկզբունքներին, որենքի, վորն ազատում է հարկից չքավոր տնտեսություններին (բոլոր տնտեսություններին 35 տոկոսը),

տալիս ե բավականաչափ արտոնություններ կոլլեկտիվներին և ամբողջ հարկի 30—55 տոկոսի չափ հարկ ե դնում կուլակային վերին 4—5 տոկոս տնտեսությունների վրա: Կոնֆերենցիան լիովին հավանություն ե տալիս կուսակցության կենտրոնական Կոմիտեյի՝ գործադրած միջոցառումներին՝ միջակի հարկային բեռը թեթևացնելու նպատակով, յեղնելով այն բանից, վոր այդ միջոցառումները հացի գնների առաջուց կիրառած բարձրացման հետ միասին պետք ե ավելի ուժեղ կերպով շահագրգռեն միջակին՝ իրականացնելու այն միջոցառումները, վորոնք բարձրացնում են նրա տնտեսության կուլտուրական և տեխնիկական մակարդակը: Մասնավորապես կոնֆերենցիան լիովին հավանություն ե տալիս գյուղատնտեսական հարկի վոչ պակաս, քան 50 միլիոն ուռբով իջեցմանը, առաջեկա յերկու տարվա ընթացքում ցանքսային տարածության ամբողջ աճման հարկերից ազատվելուն չքավոր ու միջակ տնտեսություններում: Հարկային արտոնություններին՝ չքավորների ու միջակների համար, վորոնք իրականացնում են բերքատվության դեկրետով նախատեսած միջոցառումները, անհատական հարկումի հոգվածը միջակ տնտեսությունների վերաբերմամբ գործադրելը կատեգորիկ կերպով արգելելուն, դաշտաբուծության, անասնապահության և մարգարուծության յեկամուտների նորմաների սահմանելուն և հարկումի պրոգրեսսիային՝ յերեք տարով, հարկի վերաբերմամբ արվող զեղջին՝ բազմաշունչ տնտեսությունների համար, բազմադաշտ ցանքսափոխությունը կիրառող տնտեսությունների համար տրվող արտոնություններին, դրա հետ ցուզընթաց կուլակային տնտեսություններին (տնտեսությունների 2-ից մինչև 3 տոկոսը ամբողջ Միության մեջ) ամենահարուստ մասը անհատական հարկումի յեղթարկելը լիովին պահպանելուն:

Կոնֆերենցիան պահանջում ե կուսակցական ու խորհրդային բոլոր աշխատողներից, վոր հարկը գործնականա-

պես անց կացնելիս՝ ապահովված լինի հեղափոխական որինականաթյունը և միանգամայն բացառվեն ամեն տեսակի շեղումներ գործող որենքից դեպի հարկատուների դրությունը վատթարացնելու կողմը: Գյուղատնտեսական միասնական հարկը գործնականապես անց կացնելու դեկավարության հարցին կուսակցական ու խորհրդային տեղական բոլոր որգանները պետք ե բացառիկ ուշադրություն դարձնեն, վորչափով հեղափոխական որինականության յուրաքանչյուր խախտում այդ բնագավառում հանդիսանում ե առանձնապես վնասակար՝ դեպի խորհրդային իշխանությունը գյուղացիության վստահությունն ամրապնդելու և բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության հիմնական մասսաների միությունն ապահովելու տեսակետից:

3. Չնայելով կուսակցության մի շարք վորոշումներին, մանավանդ վուսակցության XV համագումարի վորոշումներին, գյուղացիության արտադրական կոոպերացման աշխատանքները գյուղատնտեսական կոոպերացիայի գործունեության մեջ տակավին հարկավոր տեղ չեն գրավել: Այդ պատճառով գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աշխատանքները չի կարելի համարել բավարար և բավական թե խոշոր կոլլեկտիվ յերկրագործությանն աջակցելու և աճումը կազմակերպելու գծով և թե՛ անհատական, չքավոր ու միջակ տնտեսությանը գյուղատնտեսական ու տեխնիկական ոգնություն ցույց տալու գծով:

Կոնֆերենցիան առաջարկում ե գյուղատնտեսական կոոպերացիայում աշխատող բոլոր կոմմունիստներին ուժեղացնել աշխատանքը՝ իրականացնելու կուսակցության XV համագումարի տված ցուցմունքները, և միջոցներ ձեռք առնել՝ ա) վորպեսզի կոոպերատիվ կազմակերպություններն ավելի ընդարձակ կերպով ընդգրկեն չքավոր ու միջակ գյուղացիութունը, բ) վորպեսզի ավելի ուժեղ չափերով աճեն, առևտրական գործունեյության հիման վրա, գյուղա-

ցիական տնտեսությունը իսկական արտադրական կոռպորացման յենթարկելու աշխատանքները. գ) վորպեսզի սկզբնական կոռպորատիվային արտադրական համախմբումները հետզհետե ավելի ու ավելի խոշոր կոլլեկտիվ տնտեսությունների վերածվեն. գ) վորպեսզի գյուղատնտեսական արտադրանքների վերամշակման ձեռնարկությունները հետագայում ավելի ուժեղ կերպով զարգանան, լայնորեն զործադրելով այս շինարարության մեջ գյուղացիական բնակչության միջոցները. յե) վորպեսզի լայն կերպով զարգանա կոռպորացման յենթարկված բնակչության ինքնագործունեությունը, ձեռներեցությունն ու ինքնաքննադատությունը:

Կոնտրակտացիան գյուղատնտեսական կոռպորացիայի աշխատանքում գյուղական տնտեսության և նրա վերակառուցման վերելքի արտադրական աշխատանքի ամենակարևոր մեթոդներից մեկը պետք է լինի, մտցնելով պայմանագրերի մեջ հողագործական ամենահասարակ միջոցառումների անհրաժեշտ միևնույն, վորոնք պարտադիր են կոնտրակտացիայի մեջ մասնակցող տնտեսությունների համար, ապահովելով անհրաժեշտ ագրոտեխնությունը պայմանագիր կնքած տնտեսություններին. լայն քննարկության յենթարկելով կոնտրակտացիոն պայմանագրերը գյուղացիական ժողովներում. կապելով գյուղատնտեսական մեքենաներ, սերմացու, պարարտանյութեր մատակարարելու և վարկավորման աշխատանքները կոնտրակտացիայի հետ:

4. Կոնֆերենցիան լիովին հավանություն է տալիս Կենտկոմի պլենումի վորոշմանը նոր խորհրտնտեսություններ կազմակերպելու մասին այն չափերով, վոր նրանք ապահովեն 1932 թվի արտադրությունը առնվազն 1.646.200 տոնն ապրանքային հացով, ինչպես և գործնական միջոցառումները՝ իրականացնելու համար այդ խնդիրը: Համարելով այդ առաջադրությունը միևնույն, կոնֆերենցիան առաջարկում է կուսակցության Կենտկոմին հետա-

դաշում լրացուցիչ ազատ հողային ֆոնդեր փնտել, վորոնք պիտանի լինեն հացահատիկային խորհրտնտեսություններ կազմակերպելու համար՝ պայմանով, վոր հնգամյակի վերջում Զերնոտրեստը 10-ից մինչև 12 միլիոն հեկտար հող ունենա իր տրամադրություն տակ, վորպես ռեզերվ խորհրտնտեսությունների հետագա զարգացման համար:

Ընդգծելով տարված աշխատանքի անբավարարությունը հին խորհրտնտեսությունների աշխատանքի վերելքի ու բարելավման բնագավառում, կոնֆերենցիան հավանություն է տալիս Գոսսելխինդիկատի, Սախարոտրեստի և Ուկրսոովխոդիլության գեկուլցների առթիվ Գաղբյուրոյի հանած վորոշումներին, վորոնք ձգտում են ամրապնդել հին խորհրտնտեսությունները, և առաջարկում է կուսակազմակերպություններին՝ լիովին կիրառել այդ վորոշումները կյանքի մեջ:

5. Հավանություն տալով ամբողջությամբ այն միջոցներին, վոր անց է կացրել Կենտկոմը կոլտնտեսական շարժմանը նյութական ու ֆինանսական ոգնություն ցույց տալու բնագավառում, կոնֆերենցիան ընդգծում է, թե կոլտնտեսական շարժման ամբողջ կենսունակությունը ցուցահանող ամենաեղևիկան փաստը հանդիսանում է այն, վոր կոլտնտեսություններն աճում են ինքնագործունեության և հենց իրենց գյուղացիական մասսաների ներքին յեկող ձեռներեցության հիման վրա, վոր խոշոր տնտեսության առավելություններն արդեն իրենց արտացոլումն են գրտնում կոլլեկտիվներում (կոլտնտեսություններում բերքն ավելի բարձր է միջին գյուղացիականից, ապրանքայնությունը բավականաչափ գերակշռում է անհատական գյուղացիական տնտեսությունների ապրանքայնությունը, բազմադաշտ ցանքսափոխություններն ու հողի բարելավված մշակումն ավելի ու ավելի մեծ չափերով են կիրառվում): Վորպես կոլտնտեսական շարժման առանձնապես կարեւոր մի գիծ

վերջին ժամանակներում՝ կոնֆերենցիան նշում է ձգտումն դեպի կոլլեկտիվ տնտեսությունը գյուղի վոչ միայն չքավոր խավերի, այլ և միջակների կողմից, վորոնք մտնում են կոլլեկտիվ տնտեսությունների մեջ իրենց կահույքով ու անասուններով: Կոլտնտեսական շարժման ամենակարևոր թերությունը նրա զարգացման այժմյան աստիճանում հանդիսանում է այն, վոր նրա կազմակերպչական ընդգրկումն ու նրա տեխնիկական հիմքի ուժեղացումը բավականաչափ յետ են մնում ներքին յեկող շարժման թափից ու պահանջներից:

Դրա համեմատ ել՝ կոնֆերենցիան կուսակցական կազմակերպությունների առանձին ուղադրությունն է հրավիրում այն բանի վրա, թե անհրաժեշտ է՝

ա) հետզհետե ավելի ու ավելի լայն չափերով մատակարարել կոլլեկտիվներին բարդ մեքենաներ և մանավանդ տրակտորներ:

բ) ուժեղացնել արտադրական պրոցեսների համայնացման աշխատանքը հողը համայնական կերպով մշակող ընկերություններում, ձգտելով ամեն կերպ աջակցել ֆինանսական, նյութական ու կազմակերպչական ոգնություն միջոցներով, վորպեսզի նրանք անցնեն կոլլեկտիվ շարժման ավելի բարձր ձևերին (արտելներ, կոմունաներ):

գ) ամեն կերպ աջակցել, վորպեսզի ամբողջ գյուղեր ու շեներ անցնեն աշխատանքի կոլլեկտիվ ձևերին, ոգտագործելով դրա համար տեսակավոր սերմերի ցանքսերի կոնտրակտիան հոծ մասսաների կողմից, ոգտագործելով մեքենա-տրակտորային կայարաններն ու այն կոլոնները, վորոնց նշանակությունը ներկա մոմենտին դառնում է կարևորագույն մի ազդակ, միաժամանակ ձեռք առնելով բոլոր միջոցները՝ հաղթահարելու կուլակային դիմադրությունը և աստիճանաբար այդ հիման վրա ստեղծելու խոշոր կոլլեկտիվ տնտեսություններ:

դ) ամեն կերպ զարկ տալ հին կոլտնտեսությունների խոշորացման զարգացող պրոցեսներին, նրանց կազմի մեջ գրավելով նոր անդամներ, կազմակերպելով կոլտնտեսություններ, փնջային համախմբություններ, վորպես համապատասխան ռայոնների կոլտնտեսությունների ագրո-արտադրական ու կազմակերպչական կենտրոններ:

յ) առանձնապես աջակցություն է գերադասելի ոգնություն ցույց տալ խոշոր կոլտնտեսություններին, վորոնք ընդունակ են տալ մաքսիմում ապրանքայնություն և վորոնք կանգնած են ամբողջությամբ ժամանակակից տեխնիկայի և գյուղատնտեսական գիտություն մակարդակի վրա:

զ) ուժեղ գործնական ու պլանային ղեկավարություն ցույց տալ կոլտնտեսական շարժմանը կոլտնտեսական միությունների կողմից:

Այս բոլորի հետ զուգընթաց՝ կուսակցական կազմակերպություններն անպայման պիտի հիշեն, վոր կոլտնտեսական շարժման աջոգությունն ապահովվում է իրենց՝ կոլտնտեսությունների անդամների գիտակցականությունը: Դրա համեմատ ել՝ անհրաժեշտ է ամենավճռական կերպով ուժեղացնել ընդհանուր քաղաքական և կուլտուրական աշխատանքը կոլլեկտիվներում: Կոլտնտեսությունների ամենագիտակից, սոցիալիստական գործին ամենից շատ նվիրված անդամները պետք է կոմյերիտմիության և կոմունիստական կուսակցության շարքերը գրավվեն՝ պայմանով, վոր ինչ չափով ուժեղանում է կոլլեկտիվ շարժումը, նույն չափով ել կոլտնտեսական մասսան մեր կուսակցության գյուղացիական բաժնում ավելի ու ավելի զգալի դառնա:

Կոնֆերենցիան կենտկոմի առանձին ուղադրությունն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է վճռական կերպով բարելավել մասնագետ-աշխատողների և կազմա-

կերպիչների կադրեր ստեղծելու գործը խորհրդատեսությունների ու կոլտնտեսությունների համար և զարգացնել խոշոր մեքենային յերկրագործության կազմակերպման ու ռացիոնալացման պրոբլեմների ուսումնասիրության գիտական աշխատանքը: Լիովին հավանություն տալով Ստալինգրադի կառուցվող տրակտորային գործարանի արտադրական ծրագրի մեծացմանը 20-ից մինչև 40.000 մեքենայի՝ կոլտնտեսությունների ու խորհրդատեսությունների մեքենայացումը ուժեղացնելու նպատակով, Կոնֆերենցիան Կենտկոմի առանձին ուղարկությունն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է յեկող տարի սկսել նոր տրակտորային գործարանի կառուցման աշխատանքները, լավ պայմանների մեջ դնել և ուժեղացնել արտադրությունը այլ մեքենաների, վորոնք համապատասխանում են ժամանակակից տեխնիկայի մակարդակին և խոշոր արտադրության պահանջներին (տրակտորների հետ կապ ունեցող զանազան գործիքներ, շարքացաններ և այլն):

Կուսակցության առաջ ծառացած մերձեցման նոր ձևերի ամրապնդման ու զարգացման խնդիրներին համապատասխան՝ Կոնֆերենցիան պահանջում է խորհրդատեսություններից ու գյուղատնտեսական կոլլեկտիվներից լայնացնել բազմակողմանի ոգնություն գործը չքավոր ու միջակ գյուղացիությանը (տնտեսական սերմերի, ադնվացեղ անասունների արտադրությունը, գյուղատնտեսական գործիքների վերանորոգության ու վարձատվության կազմակերպումը, պայքար վնասատուների դեմ և այլն):

Անհրաժեշտ է անհապաղ միջոցներ ձեռք առնել ֆինանսապես ամրապնդելու և զարգացնելու փորձնական հիմնարկությունների ու գյուղատնտեսական բարձրագույն կըրթական հաստատությունների գոյություն ունեցող ցանցը, ինչպես և բանալու գիտական-հետադոտական ու փորձնական նոր հիմնարկություններ:

6. Նկատի առնելով այն հանգամանքը, վոր չնայելով կուսակցական մի շարք վորոշումներին, գյուղական տնտեսության արտադրողականության վերելքի հարցերին տեղական խորհրդային որգանների աշխատանքների մեջ բավարար չափով ուղարկություն չի հատկացվում, և այդ բնագավառում ցանքսային կամպանիաների ժամանակ ձեռք բերված նվաճումները տակավին բավարար չեն, Կոնֆերենցիան առաջարկում է կուսակցական կազմակերպություններին՝

ա) ուժեղացնել տեղական խորհուրդների աշխատանքը գյուղի արտադրական սպասարկության բնագավառում՝ խորհուրդների համագումարներում, հաշվետու ժողովներում: Գործկոմների ու խորհուրդների աշխատանքի աջողության չափանիշը չքավոր ու միջակ մասսաների շահերը պտղապանելու գործում գյուղի կուլակային և ամեն տեսակ այլ կապիտալիստական տարրերի շահագործումից՝ պետք է լինի այն, թե ինչ չափով նրանք հտնդիսանում են գյուղական տնտեսության վերելքի ղեկավարներ, խոշոր հասարակական գյուղական տնտեսության և չքավոր ու միջակ գյուղացիական անհատական տնտեսության արտադրական ոգնության կազմակերպիչներ:

բ) խորհրդային իշխանության կողմից գյուղական տնտեսության մեջ զրված միջոցների ոգտագործումը դնել նույնպիսի հասարակական հսկողության տակ, ինչպիսի հսկողության տակ գնում են բանվորները քաղաքներում հիմնական շինարարությունը:

գ) աշխուժացնել և ուժեղացնել գյուղատնտեսական հանձնաժողովների (գյուղխորհուրդներին, ռայոնական ու վոլոստային գործադիր կոմիտեներին կից գտնվող սեկցիաների) աշխատանքը: մտցնել նրանց կազմի մեջ կոլլեկտիվ տնտեսությունների անդամներին, խորհրդատեսությունների աշխատողներին, Փոխոգկոմի ներկայացուցիչներ:

ըին և չքավոր ու միջակ այն անհատներին, վորոնք կուտուրական ճանապարհով են տանում իրենց տնտեսությունը. դնել գյուղատնտեսական սեկցիաների աշխատանքը արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի որինակով արդյունագործական ձեռնարկություններում:

դ) ամեն կերպ աջակցել կարմիր-բանակայինների մեջ աճող շարժմանը, վորը ձգտում է համախմբել նրանց անհատական տնտեսությունները կոլլեկտիվներում, ուժեղացնելով կոլտնտեսական շինարարության ժողովրդականացումը կարմիր Բանակում և ավելի առաջավոր կարմիր-բանակայիններից կոլտնտեսական շարժումը կազմակերպողների պատրաստումը:

յ) ուժեղացնել և բարելավել հողային որգանների աշխատանքը: Գյուղացիության հետ մերձեցման նոր ձևերի իմաստի համաձայն: Հողորգանների աշխատանքի մեջ պետք է վերացվեն մինչև հոգաբարձական զեմետվոյական սահմանափակության բոլոր մնացորդները, վորոնք հողագործական աշխատանքը ծառայեցնում եյին առանձին ունեւոր տնտեսություններին: Հողային որգանները պետք է խոշոր սոցիալիստական տնտեսության կազմակերպիչները և հողագործական հեղափոխության ղեկավարները դառնան գյուղական տնտեսության մեջ, զբաղվելով նրանց մեջ միլիոնավոր չքավոր ու միջակ տնտեսություններ և նրանց ծառայեցնել բոլոր գյուղատնտեսներին ու հողաշինարարներին:

Դ. Կոնֆերենցիան ամբողջութամբ հավանություն է տալիս Կենտրոնական Կոմիտեյի անցկացրած միջոցներին՝ ուժեղացնելու համար գյուղական չքավորության կազմակերպումը: Այդ բնագավառում ձեռք բերված աղողությունները միանգամայն անբավարար համարելով, Կոնֆերենցիան առաջարկում է կուսակցական կազմակերպություններին,

ե՛լ ավելի ուժեղացնել չքավորության կազմակերպության աշխատանքը, համախմբելով նրան և բանվոր դասակարգի իսկական նեցուկը դարձնելով գյուղում:

Նոր ժամանակաշրջանը և մերձեցման նոր ձևերը պահանջում են բավականաչափ ուժեղացնել պրոլետարական բաղադրի և գյուղի կապը, վորպես բանվոր դասակարգի դեկավար դերի ամրապնդման միջոց մեր յերկրում:

1923 թվին Լենինի կողմից գրված բանվորների և գյուղացիների հարաբերության դարգացման և նրանց միջև ընկերության բազմատեսակ ձևեր սահմանելու խնդիրը ներկա պայմաններում հանդիսանում է գյուղի սոցիալիստական վերակազմության համար պայքարող բանվոր դասակարգի կարևորագույն պարտավորություններից ու խնդիրներից մեկը: Այդ նպատակներով անկասկած անհրաժեշտ է բարձրացնել և ուժեղացնել շեֆային ընկերությունների աշխատանքը, անցնել մի շարք կամավոր ընկերությունների ստեղծմանը (և՛ կուսակցական, և՛ պրոֆեսիոնալ, և՛ ամեն տեսակ գործարանային), վորոնք իրենց նպատակ են դրածում սխտեմատիկ ոգնությունը գյուղին նրա կոոպերատիվային-սոցիալիստական զարգացման մեջ: Կուսակցությունն ամեն կերպ պիտի պաշտպանի հատուկ բանվորական այն ընկերությունների ստեղծման փորձը, վորոնց նպատակն է զարկ տալ բերքատվության բարձրացմանը: Պետք է ստեղծվեն յերկրագործության կոլլեկտիվացման աջակցող ընկերություններ: Պետք է լայն կերպով պաշտպանություն գտնի բանվորների ձեռներեցությունը:

Բանվորական խմբեր գյուղ ուղարկելու գործում, վորոնք ոգնություն են ցույց տալիս չքավոր ու միջակ տնտեսությանը, տջակցում են գյուղական տնտեսության կոլլեկտիվացմանը և ամրապնդում են չքավոր-միջակների միությունը նրա պայքարի մեջ՝ ընդդեմ կուլակության:

Կոնֆերենցիան այդ իսկ պատճառով առանձին ուշադրություն և դարձնում բանվորական խմբերի գործի զարգացման վրա, վորպես բանվոր դասակարգի և գյուղացիության կապի, և գյուղում՝ բանվոր դասակարգի ունեցած դեկավար դերի ամրապնդման ամենակենսական ձևերից մեկի վրա:

III.

ԲՅՈՒՐՈՎՐԱՏԻՋՄԻ ԴԵՄ ՏԱՐՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵՐՁԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

1. Պայքարը բյուրոկրատիզմի դեմ՝ ապարատի պարզացման ու եժանացման համար և այդ ապարատը մասնաճիւղներին մոտեցնելը ներկա պայմաններում կուսակցության առանձին կարեւոր խնդիրն և հանդիսանում, վորչափով՝

ա) ինդուստրացման արագ տեմպի կիրառումը և գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման գործին անցնելը նոր պահանջներ են առաջադրում պետական ամբողջ ապարատի վորակի նկատմամբ.

բ) յերկրում դասակարգային պայքարի ուժեղացմամբ պետական ապարատի բյուրոկրատական խեղաթյուրումները մի շարք դեպքերում դառնում են կուլակութեան, քաղաքային բուրժուազիայի և բուրժուական խնտիզմի գեղեցիկ ճնշման արտահայտութուն բանվոր դասակարգի վրա: Կուսակցության և խորհուրդների պայքարը պետական ապարատի բյուրոկրատական խեղաթյուրումների դեմ, վորոնք հաճախ թաքցնում են լայն աշխատավորական մասսաների աչքերից պրոլետարական պետութեան իսկական ընդլայնումը, դասակարգային պայքարի կարեւորագույն ձեւերից մեկն և հանդիսանում:

Ժողովրդական տնտեսութեան հնգամյա պլանի կողմից առաջ քաշած մեծամեծ խնդիրները ինչպես մեր արդյունա-

դործութեան հետագա զարգացման և նրան նոր տեխնիկական բազայի վրա բերելու բնագավառում, այնպես և գյուղական տնտեսութեան և նրա սոցիալիստական վերակառուցման վերելքը արագացնելու բնագավառում, չեն կարող վճուխ առանց պետական ապարատի իսկական բարելավման, առանց նրա պարզացման ու եժանացման, առանց պետական ապարատի յուրաքանչյուր ողակի կողմից իր առաջ դրած խնդիրների պարզորոշ վճուման, առանց նրա անշարժութեան, քաղքուկների, բյուրոկրատական ճնշման, ընդհանուր փոխադարձ յերաշխաւորութեան և դեպի աշխատավորութեան կարիքները յեղած անուշադրութեան վճական հաղթահարման, առանց վճական կերպով ապարատից դուրս քշելու այն բոլոր պաշտոնյաներին, վորոնք միանում, հարմարվում են կապիտալիստական ու կուլակային տարրերի հետ կամ վորոնք անընդունակ են հակահարկած տալու կուլակային-նեպմանական հարձակման փորձերին պրոլետարիատի վրա և խեղաթյուրում են դասակարգային գիծը, առանց վտարելու արդեն հնացած և խորհրդային յերկրի պահանջներին չբավարարող կառավարչական ձևերը:

2. Վերջին տարիներս ծավալված պայքարը բյուրոկրատիզմի դեմ և պետական ապարատի բարելավման բնագավառում կատարված աշխատանքը անպայման արդեն տվին վորոշ արդյունքներ:

Ինքնաքննադատությունը, չնայելով այն հանգամանքին, վոր նրա զարգացման մեջ արված են միայն առաջին քայլերը, կուսակցական և անկուսակցական բանվորների ու գյուղացիների լայն խավերին պետական ապարատի թերութեանները վերացնելուն մասնակից դարձնելու կարեւորագույն յեղանակներից մեկն և հանդիսանում:

Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի բարելավումը, գործարանային ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների ստեղծումը, տնտեսական խորհրդակցու-

թյունները աշխատանքը, խորհուրդները սեկցիաների աշխատանքը դործարանների տնտեսական ձեռներեցությունների ղեկավարման և կվՀ—ԲԳՏ ուժեղացրած վերահսկողություն հետ զուգընթաց՝ խորհրդային որգանքների աշխատանքի վրա—այս բոլորը նպաստեցին վոչ միայն ուժեղացմանը՝ հայտարարված թերությունները վերացնելու համար, այլ և ղեկավարման այն բանվորների թիվը, վորոնք փոխակցորեն մասնակցում են այդ թերություններն ուղղելու աշխատանքներին:

Պայքարը խնայողության ուժիմի համար և խորհրդային ապարատի ռացիոնալացման աշխատանքի ծավալումը (հաշվետվության կրճատում, ավելորդ հիմնարկությունների լիկվիդացիա, մի շարք հիմնարկությունների կազմի և ֆունկցիաների պարզացում, տեղական ու ստորին որգանքների իրավունքների ու պարտավորությունների մեծացում) վերջին յերկու տարվա ընթացքում արդեն տվին զգալի գործնական հետևանքներ. վարչական-կառավարչական ծախսերը պակասել են առնվազն 300 միլիոն ռուբլով և վարչական-կառավարչական ապարատը կրճատման է յենթարկվել ավելի, քան 100 հազար հոգով:

Պլանացման սխտեմի վորոշ բարելավումը, թեթևացնելով կենտրոնական հիմնարկությունները մի շարք մանր գործերից, հնարավորություն տվեց զգալի չափով մոտեցնելու տնտեսական տարվա սկզբին ժողովրդա-տնտեսական պլանների մշակման ու հաստատման ժամկետերը:

Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչության աշխատանքներին մասնակցում են հարյուր հազարավոր բանվորներ ու ծառայողներ:

Տնտեսավարության, բյուրոկրատիզմի ու քաղաքականության մեջ մեղավոր ճանաչվածներին Բանվոր-Գյուղացիական Տեսչության գանգատների բյուրոյին կից գտնվող բանվոր ատենակալների (հաստատված ԲԳՏ կողմից) ու դա-

տարանի կողմից պատասխանատվության կանչելու և համապատասխան տուգանքների յենթարկելու մեծ չափերով կիրառվող պրակտիկան, շարք ու փշուր անելով բավական տարածված համոզմունքն այն մասին, թե բյուրոկրատիզմի մեջ մեղադրվողները պատասխանատվության և պատժի չեն յենթարկվում, հարկադրում է ուշքը գլուխը հավաքել խորհրդային ապարատի թե պատասխանատու աշխատավորներին և թե շարքային ծառայողներին:

Կուսակցության կենտրոնական որգանում և կուսակցական կոմիտեների գրեթե բոլոր որգաններում կազմակերպված «ԲԳՏ թերթիկները» դառնում են բյուրոկրատիզմի կոնկրետ կրողներին յերևան բերելու և նրանց դեմ պայքարի յեղանակներից մեկը, բանվոր դասակարգի մորթիլիզացիայի մեթոդներից մեկը՝ բյուրոկրատական խեղաթյուրումների դեմ:

3. Սակայն, համեմատած կուսակցության առաջ ծառացած խնդիրների հետ բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի բնագավառում, այդ նվաճումները դեռ առաջին, և այն ել չափազանց անբավարար, մոտեցումն են պետական ապարատի բարելավման գործին, վորը վոչ միայն շարունակում է դեռ մնալ արտասովոր չափով մեծածավալ, թանկ և բյուրոկրատական, այլ և «շատ հանախ գործում է մեր դեմ»: (Լենին, հատ. XVIII, մասն II, էջ 90):

Այդ պատճառով ել հիմնական են հանդիսանում կուսակցության հետեյալ հերթական խնդիրները պետական ապարատի բարելավման և բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի բնագավառում՝

ա) կատարման ստուգումն. բ) պետական ապարատի անձնական կազմի բարելավումն. գ) կառավարչական սխտեմի համապատասխանացումը մեր տնտեսության սխտեմին և այն պահանջներին, վոր առաջադրում է տնտեսության զարգացումը պետական ապարատին:

Փաստական կատարման ստուգումը դառնում է պետական ապարատի բարելավման ամբողջ աշխատանքի ամենակարևոր մասը: Համաձայն դրա՝ կոնֆերենցիան վորոշում է.

1. Խորհրդային ապարատի հիմնական ու նշանակալից թերութիւնը հանդիսանում է այն, վոր մինչև այժմ կուսակցական դիրեկտիւներն ու խորհուրդների վորոշումները վատ են կատարվում և հաճախ խեղաթյուրվում են: ԿՎՀ—ԲԳՏ աշխատանքի փորձը լիովին հաստատեց այն բանի ճշտութիւնը, թե սխտեմատիկ վերահսկողութիւնը կառավարութեան որեւէ քննչների, նրա կարգադրութիւնների և կուսակցական դիրեկտիւների կատարման վրա հանդիսանում է բոլորակարգ միջոցների դեմ պայքարի վոչ միայն կարեւորագոյն միջոցներից մեկը, այլ և այնպիսի մի կարեւոր միջոց, վորն ապահովում է բոլոր խորհրդային որդանների աշխատանքի ճիշտ դասակարգային գիծը: Հեղափոխական որինականութեան կատարման ու հետապնդման վերաբերմամբ սխտեմատիկ ստուգում սահմանելը՝ կուսակցական, տնտեսական ու խորհրդային բոլոր աստիճանի որդանների կարեւորագոյն նպատակը պիտի լինի: ԿՎՀ—ԲԳՏ պետք է ել ավելի մեծ չափով, ինչպես այդ նախատեսված է ԲԳՏ աշխատանքի պլանով, իր աշխատանքի կենտրոնը դարձնի ստուգման կատարումը, վորպեսզի այդպիսով վոչ միայն արագ ու ճշգրիտ կատարվեն կուսակցական դիրեկտիւներն ու կառավարական վորոշումները, վերացվեն դիրեկտիւները չկատարելու պատճառները, այլ և ստուգվեն գործնական կյանքում այդ դիրեկտիւների ճշտութիւնը:

Կուսակցական ու խորհրդային տեղական որդանները պարտավոր են անշեղ կերպով կատարել կուսակցական և կառավարական դիրեկտիւներն ու կարգադրութիւնները, միաժամանակ կենտրոնական որդանների առաջ հարց դնելով՝ ան բոլոր փոփոխութիւնների մասին, վորոնց անհրաժեշտութիւնը յերևան է գալիս տեղական փորձով: Կենտրոնի կարգադրութիւնների միայն այդպիսի փոխադարձ վերահսկողութիւնը տեղերի պրակտիկայով և տեղերի պրակտիկան կենտրոնի ղեկավարութեամբ՝ թույլ կտա վոչ միայն իրականացնելու կենտրոնական հիմնարկութիւնների առաջարկների ու վորոշումների անշեղ կատարումը, այլ և մտցնելու նրա մեջ անհրաժեշտ ուղղումներ տեղական փորձի ցուցումների համաձայն:

Բոլոր այս աշխատանքի մեջ անհրաժեշտ է յեղնել Լենինի հետեյալ ցուցմունքից.

«Ստուգել մարդկանց և ստուգել գործի փաստական կատարումը—սրա մեջն է, կրկին սրա մեջը, միմիայն սրա մեջն է այժմ ամբողջ աշխատանքի, ամբողջ քաղաքականութեան առանցքը» (Մետաղագործների համառուսական համագումարի կոմմունիստական Ֆրակցիայի նիստին արտասանած ճառից, 1922 թ. հատ. XVIII, մասն II, էջ 17):

Կատարման ստուգման փորձը և տեղական փորձը պետք է հիմք ծառայեն սխտեմաբար վերաշինելու ու բարելավելու պետական ու տնտեսական ամբողջ ապարատը:

2. Կատարողների միջև աշխատանքների ճշտրիտ բաշխման և յուրաքանչյուր որդանի, ինչպես և խորհրդային ամեն մի պաշտոնում պտնվող անձի պատասխանատւութեան սահմանումը վորոշ առաջադրութիւնների և գործնական աշխատանքների կատարման համար, հանդիսանում է ապարատի աշխատանքի բարելավման և կատարումն ստուգելու լակական հնարավորութեան ապահովութեան ամենակարեւոր պայմաններից մեկը: Պետք է կտրուկ կերպով վերջ տալ

մինչև այժմ ել չափազանց տարածված այն բանին, վոր համապատասխան մարմինը և մարմնի ներսում համապատասխան կատարողն իր իրավունքների ու պարտավորությունների սահմաններում գտնվող հարցերի լուծումը փոխարինում է բազմաթիվ անպատասխանատու թե՛ միջվարչական և թե՛ ներվարչական հանձնաժողովների վորոշումներով, վորչափով կառավարչության հարցերի լուծման նման մեթոդը վոչ միայն բանվորական լայն մասսաներին կառավարչության մեջ ներս քաշելու յեղանակ չի հանդիսանում, այլ և արգելք է լինում դրան, պետական ապարատի աշխատողների փոխադարձ ասպնդովագրությամբ ստեղծելով կատարյալ անպատասխանատվություն նրանց համար, ապարատն անմատչելի դարձնելով լայն մասսաների հսկողությանը, վոչնչացնելով կատարումն իսկապես ստուգելու ամեն մի հնարավորություն: Անհրաժեշտ է «անողոք պայքար տիրող անորոշության դեմ այն հարցում, ինչ վոր յուրաքանչյուրին առանձին հանձնարարված է, ինչպես և այստեղից բղխող կատարյալ անպատասխանատվության դեմ...» (Լենին: Վորոշում տեղակալների աշխատանքի մասին: Ժողովածու «Պետապարատի բարելավման մասին», եջ 78):

3. Բանվորական լայն մասսաներին կատարման ստուգմանը մասնակից դարձնելը և այդպիսով բանվորների ու գյուղացիների նոր խավերին պետական կառավարչության գործին վարժեցնելը հանդիսանում է այն պայմանը, վորպեսզի կատարման ստուգումը խորհրդային ապարատի բարելավման ավելի ու ավելի մեծ չափով իսկական մեթոդը դառնա: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է.

ա) սկսել ձեռնարկությունների ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների որինակով, վորոնց փորձը միանգամայն արդարացրեց իրենց, ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների կազմակերպումը հիմնարկություններ

րում և արագացնել Պրոֆմիությունների VIII համագումարի վորոշումը կյանքի մեջ կիրառելը՝ տրեստներում բանվորական ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովներ ստեղծելու մասին: Հանձնաժողովները պետք է ընտրվեն անմիջական կերպով ֆաբրիկա-գործարանային ձեռնարկություններում և համապատասխան քաղաքների խորհուրդների կողմից: Հանձնաժողովների գլխավոր խնդիրները պիտի լինեն խորհրդային որենքների և կուսակցական դիրեկտիվների կատարման ստուգումը և դրա հետ զուգընթաց բյուրոկրատիզմի ու քաջքուկների կոնկրետ դեպքերի հայտարարումը, այնպիսի միջոցների մշակումը, վորոնք ապահովում են ապարատի աշխատանքի բարելավումը, մանավանդ աշխատավորների լայն մասսաներին սպասարկելու բնագավառում:

բ) հետևել, վորպեսզի պահպանվի յուրաքանչյուր ընտրական անձի՝ ընտրողների ժողովների կողմից յետ կանչելու իրավունքը, վորի աշխատանքի ստուգումը հաստատել է նրա անպետք լինելը ընտրողների կողմից նրան հանձնարարված աշխատանքը կատարելու գործում: Այն դեպքում, յեթե այդպիսի մի աշխատող ընտրված անձնավորություն չէ, անհրաժեշտ է կիրառել՝ վորչափ կարելի յե՛ լայն կերպով և ամեն կերպ պաշտպանել բանվորների ու աշխատանքի գյուղացիների նախաձեռնությունը, վորոնք բարձր մարմինների առաջ հարց են դնում՝ նրան յետ կանչել, հեռացնել կամ տեղափոխել:

գ) վերահսկողության շատությունը վոչնչացնելու նպատակով՝ կոնֆերենցիան ամբողջությամբ վավերացնում է ԲԳՏ 1928 թ. մայիսի 30-ի վորոշումը վերահսկողություն կատարելու կարգի մասին և պարտավորեցնում է ԲԳՏ տարածել այն վերահսկողության յենթարկվող բոլոր մարմինների ու հիմնարկությունների վրա և խիստ հետևել այդ վորոշման իրագործմանը:

Խորհրդային ապարատի անձնակազմ կազմի բարելավումը.

1. Խորհրդային ապարատի անձնական կազմը բարելավելու նպատակով կոնֆերենցիան առաջարկում է Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչությունը, պրոֆմիություններին մասնակցություն և բանվորներին, գյուղացիներին ու ծառայողներին լայն մասսաների հսկողության տակ, կազմակերպել Խորհրդային ապարատի գոտում աշխատելիք տարբերից (վորոնք խեղաթյուրում են խորհրդային որենքները, միանում-հարմարվում են կուլակի ու նեպոմանի հետ, խանգարում են պայքարել քաղաքացիներին և նրանց ծածկողներին դեմ, ամբարտաճան, չինովնիկական ու բյուրոկրատական վերաբերմունք են ցույց տալիս դեպի աշխատավորության առույթ կարիքները), ինչպես և վատնիչներին, կաշառակերներին, գործընդունողներին, վնասարարներին, ծուլերին: Յեւելով այն բանից, վոր կուսակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը ամեն կերպ թանկ են դնահատում և խրախուսում են յուրաքանչյուր ազնիվ ու բարեխիղճ աշխատողին, գոտումը պետք է տեղի ունենա ամենից առաջ և գլխավորապես աշխատանքի վորակի գնահատման հիման վրա, և վոր միմիայն դասակարգային ծագման նշաններով: Պրոլետարական ծագումն ու կոմունիստական կուսակցության պատկանելը վոր մի դեպքում չպիտի ապահովեն մարդկանց գոտումից: Յեւ առաջին հերթին 1929 թվականին կատարել այն բոլոր հիմնարկությունների գոտումը, վորոնք անմիջապես կապված են աշխատավոր մասսաներին հետ (հողային ու դատական որդանները, ֆինոգոլոմատի ու Աշխոգոլոմատի որդանները և այլն):

Այն անձանց նկատմամբ, վորոնք զտման հանձնաժողովի կարծիքով կարող են դեռ ուղղվել, կիրառել ավելի ցածր պաշտոնի մեջ փոխադրելու փորձը: Իսկ այն գոտող-

ներին նկատմամբ, վորոնք զրկվում են խորհրդային ապարատում աշխատելու իրավունքից (վորոնք ժամանակով, իսկ ավելի խիստերը՝ ընդմիշտ), պետք է վնասական կերպով արգելվի նրանց ընդունելությունը մի այլ պաշտոնում և այլ հիմնարկության մեջ, և նրանց անվանացուցակը պետք է հրապարակվի մամուլում՝ ի գիտություն բոլորի:

2. Կոնֆերենցիան ընդգծում է խորհրդային ապարատից գոտողներին փոխարինելու առանձին կարևորությունը այնպիսի նոր բնակազմերով, վորոնք սնվել-աճել են ֆաբրիկաներում ու գործարաններում և խորհրդային ստորին աշխատանքում:

Վորչափով վերջին տարիներս մի շարք դեպքերում առաջ քաշելու գործի անաշոյ ու անբավարար տանելու հիմնական պատճառները հանդիսանում են ապարատի ընդգիմադրությունը, կուսակցական ու խորհրդային որդանների կողմից ուշադրության բացակայությունը դեպի առաջ քաշվածներին նախապատրաստությունը, առաջ քաշվածներին ցույց տրվող անբավարար ոգնությունը հիմնարկությունների դեկավարների կողմից, առաջ քաշվածների թույլ կապը նրանց առաջ քաշող ձեռնարկությունների հետ, առաջ քաշվածներին անաշոյ և հաճախ պատահական ընտրությունը, վորոնք չեն համապատասխանում պետական կառավարչության աշխատանքի վերաբերմամբ դրված պահանջներին, բնակազմերի պակասությունն առաջ քաշելու համար մի շարք յետամնաց ռադոններում, կոնֆերենցիան վորոշում է.

ա) Պարտավորեցնել կոմունիստական քջիջներին ու տեղկոմներին՝ խորհրդային հիմնարկություններում սահմանելու սխտեմատիկ դիտում առաջ քաշվածների ընդունելության և հետագա աշխատանքի վրա, ցույց տալով նրանց ամեն տեսակ ոգնություն և վնասական հակահարված տալով ապարատի բյուրոկրատական տարրերին, վորոնք ընդգիմադրում են առաջ քաշվածներին:

բ) Առաջարկել կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական ու պրոֆմիութենական որգաններին՝ կազմակերպելու ամենուրեք առաջ քաշվողների (ըստ հնարավորին՝ նախնական) նախապատրաստությունը և նրանց ուսուցումը՝ համաձայն նրանց վրա դրվող աշխատանքի, միաժամանակ ապահովելով աշխատող առաջ քաշվածների վերաբերմամբ նրանց տեսական ու գործնական վորակման հետագա բարձրացման հնարավորությունը:

գ) զենել հիմնարկությունների ղեկավարների վրա անձնական պատասխանատվություն՝ իրենց յենթակա ապարատում բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու առաջ քաշվածների աշխատանքի համար:

դ) առաջարկել կուսակցական և պրոֆմիութենական որգաններին, վորպեսզի մշտական ու ամուր կապ հաստատվի առաջ քաշվածների և նրանց առաջ քաշող ձեռնարկությունների միջև, կենտրոնացնելով այդ աշխատանքը ֆարգործկոմներում, իսկ խոշոր ձեռնարկությունների մեջ՝ ցեխերում:

յե) պարտավորեցնել կուսակցական, խորհրդային ու պրոֆմիութենական որգաններին՝ առանձնապես խնամքով ղենելու առաջ քաշվողների ընտրություն գործը խորհրդային ապարատի մեջ այնպիսի բանվորների մտցնելու համար, վորոնք իսկապես պատրաստ և ընդունակ են պայքարելու բյուրոկրատիզմի դեմ, լայն բանվորական մասսաներին մասնակից դարձնելով ամենաակտիվ կերպով այդ ընտրություն մեջ (թեկնածուների նշումը առաջ քաշելու համար բանվորական ժողովներում և այլն) և ընտրելով առաջ քաշվածներին վոչ թե «աշխատանքի համար ընդհանրապես», այլ կոնկրետ, նախորդ վորոշված աշխատանքի համար, նկատի ունենալով, վոր առաջ քաշվողի ընդունելություն հարցի վերջնական վորոշումն՝ աշխատանքի համար այս կամ այն հիմնարկության մեջ՝ պատկանում և հիմնարկության կամ ձեռնարկության ղեկավարին:

զ) պարտավորեցնել արդյունագործական շրջանների կուսակցական ու խորհրդային որգաններին՝ ուժեղացնելու կազմակերպչական ու քաղաքական ոգնությունը գյուղատնտեսական շրջաններին, պատրաստելով նրանց համար առաջ քաշվածների բնակազմեր և ուղարկելով աշխատողներ մշտական ու ժամանակավոր աշխատանքի համար: Այդպիսի ոգնությունը պետք և իր հիմքում ունենա բանվորական կենտրոնների պետական ու կոոպերատիվային որգանների մասնակցությունը այլ ռայոնների գյուղական տնտեսությունների վերելքի գործում, որինակ, բանվորական կոոպերացիայի մասնակցությունը գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աշխատանքում՝ թե գյուղատնտեսական արտադրանքների մթերման և թե գյուղական տնտեսություն համապատասխան ձյուղերի զարգացման բնագավառում, կանեփի արդյունաբերություն մասնակցությունը կանեփաբուծական ռայոնների վերելքի գործում և այլն:

ե) նկատի առնելով այն բոլոր յերիտասարդներին ճիշտ և լիովին կերպով ոգտագործելու առանձին կարևորությունը, վորոնք ավարտել են խորհրդային բարձրագույն դպրոցական հաստատությունները, նրանց բաշխումը՝ աշխատանքի բոսայի փոխարեն՝ կատարել Աշխտոկոմատի ընդհանուր հսկողություն մ և ղեկավարություն համապատասխան վարչական որգանների միջոցով, վորի տնորինություն տակ պետք և գտնվի բարձրագույն դպրոցական հաստատություններն ավարտելուց անմիջապես հետո ամբողջ յերիտասարդությունը և վորոնց վրա պարտականություն պիտի դրվի՝ նրանց բաշխել ըստ պլանի տնտեսական ու կուլտուրական ֆրոնտի զանազան ձյուղերի պահանջների համաձայն:

3. Պարտավորեցնել խորհրդային որգաններին՝ ղենելու, վորպես հիմնական խնդիրներից մեկը, ապարատի կազմի սիստեմատիկ ուսումնասիրությունը և հաշվառքի ու աշխա-

սողունների ընտրութեան գործի կազմակերպումը կենտրոնի համապատասխան դիրքերի վրայ հիման վրա:

4. Փորձը ցույց է տալիս, թե այն կոմունիստները, վորոնք չեն սովորել և չեն ել կամենում սովորել լրջորեն կառավարելու գործը, վորոնք աշխատում են վայրիվերո, առանց թափանցելու իրենց հանձնված գործի ելույթյան մեջ, մի շարք դեպքերում պոչի յնն վերածվում և խելոք սաքոտաժնիկների ու վնասարարների համար ծառայում են վորպես շիրմա: Այդպիսի կոմունիստները, վորոնք յերևակայում են՝ իբր թե իրենք ղեկավարում ու կառավարում են, իրոք հանդիսանում են ուրիշների մտքերն ու առաջարկները դրոշմող կեղծ-կոմունիստներ, և չափազանց մեծ վնաս են հասցնում սոցիալիստական շինարարութեան գործին: Վորպես հերթական կարևորագույն խնդիր հանդիսանում է այն բանի ստուգումը, թե ինչպես են աճում տնտեսական բնակազմերը, ինչ չափով կոմունիստները վերածվում են իսկական ղեկավարների, նրանց հանձնված գործի իսկական տերերի, վորոնք կարողանում են մարդկանց ընտրութուն կատարել և ստուգել նրանց աշխատանքը, վորոնք մասնագիտանում են համապատասխան արտադրական բնագավառում և բարձրացնում են իրենց արտադրատեխնիկական վորակումը, — այն բանի ստուգումը, թե ինչ չափով են կատարվում կենտրոնի վորոշումները՝ ստեղծելու կոմունիստ տնտեսավարների՝ աճման համար նպաստավոր պայմաններ, ամեն կերպ ոգնութուն ցույց տալու վորակի բարձրացման գործում և նրանց ամենորոյա աշխատանքում (վերապատրաստութուն, տեխնիկական գրականութեան մատակարարում, գործողություններ արտասահման, պարբերաբար մեկ-յերկու ամսով ազատվելը ընթացիկ աշխատանքից՝ մասնագիտանալու նպատակով, տնտեսավարների հիմնական ղեկավար կազմի հարափոփոխութեան վերացումը և այլն):

Այդպիսի ստուգումը կհետացնի կոմունիստ տնտեսավարների ու վարչական պաշտոնյաների իսկական ընտրութեան հնարավորութունը, վորոնք կարող են աշխատել և պատասխանատու լինել իրենց գործի համար:

Այն կոմունիստների նկատմամբ, վորոնց աշխատանքի ստուգումը պարզում է իրենց անպետք լինելը պետական կառավարչութեան գործի համար, անհրաժեշտ է ամենավեճական կերպով դադարեցնել այդպիսի աշխատողներին հիմնարկութունից հիմնարկութուն, ռայոնից ռայոն փոխադրելու ալժմ ել գործածվող պրակտիկան, վորը միայն վերջնականապես կործանում է նրանց և միաժամանակ խանգարում ապարատի աշխատանքի բարելավումը, և հենց այս պատճառով ել հարկավոր է աշխատել, վոր նրանք անպայման վերադառնան իրենց մասնագիտական աշխատանքին:

III.

Կառավարական սխեմի համապատասխանեցումը մեր օճեստութեան սխեմից չեվ այն պահանջներին, վոր աճում է սոցիալիստական շինարարութունը.

Խորհրդային յերկրի առաջ ծառացած խնդիրների իրականացումն արգունադործութեան արագացարած թափը և գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումն իրագործելու բնագավառում պահանջում է սխտեմաբար վերափոխել պետական կառավարչութեան ամբողջ ապարատը, նրան մեր տնտեսութեան սխտեմի և սոցիալիստական շինարարութեան խնդիրների հետ համաձայնեցնելու իմաստով: Այդ բանը նկատի առնելով՝ կոնֆերենցիան վորոշում է.

1. Վերջին տարիներս գործնական աշխատանքում ըստուգված բնակազմերի անկասկած աճումը, յերկրի ավարտվող ռայոնացումը, կուտակվող փորձառութունը ժողովրդական տնտեսութեան կառավարչութեան բնագավառում, ժո-

ղովըդական տնտեսութեան զարգացման հնգամյա պլանի մշակումը—հնարավոր են դարձնում կառավարչութեան անհ լիքների ապակենտրոնացման, հետագա քայլերը՝ միութեանական և կենտրոնական հանրապետական որդանների աշխատանքների թեթևացնելը վոչ միայն բազմաթիւ մանր-մուշնր գործերից, այլ և ոպերատիւ ֆունկցիաների մի վորոշ մասից, պլանային աշխատանքի իսկական բարելավումը վորն ապահովում է թե ոեալ և ճիշտ ժամանակին ներկայացված պլանների մշակումը և թե հասարակական ու անհատական մասսայական նախաձեռնութեան ու ինքնագործունեյութեան անհրաժեշտ կապը ամուր դիսցիպլինայի հետ կենտրոնական որդանների պահանջների ու պլանների իրականացման ասպարիղում:

Ապարատի սիստեմատիկ վերափոխումը պիտի ընթանա ոպերատիւ ֆունկցիաների ապակենտրոնացման գծով, միաժամանակ կենտրոնացնելով պլանացումն ու ղեկավարությունը հիմնական հարցերում, այնպիսի պայմաններ ստեղծելու գծով, վորոնք ապահովում են թե հաստատուն ու իր ժամանակին ներկայացված պլանների մշակումը և թե նրանց լրիւ կատարումը:

Այս հիման վրա, մասնավորապես, ԽՍՀՄ ԲԳՏ ժողկոմատը անհրաժեշտաբար պետք է վերաքննի աշխատանքների շրջանը և փոխհարաբերությունների այն սիստեմը, վոր գոյություն ունի զանազան միութեանական ժողկոմատների միջև, զաշնակից հանրապետությունների ժողկոմատների և միութեանական ժողկոմատների միջև, ժողկոմատների և կարգավորող օրդանների միջև, յերկրային և կենտրոնական որդանների միջև:

2. Արդյունագործությունն ու տրանսպորտը կառավարելու սիստեմի բարելավման աշխատանքում պետք է յեկնել այն բանից, վորպիսզի կարելի լինի ապահովել՝

ա) ժողովրդական Տնտեսութեան Բարձրագույն Խորհրդի և ՃՃԺԿ վերածումը վոչ միայն պլանային-տնտեսական ղեկավարութեան որդանների, վորպիսիք նրանք հանդիսանում են առավելապես մինչև այսօր, այլ և իսկական տեխնիկական ղեկավարութեան որդանների, հիմնված թե ամերիկական ու յեվրոպական և թե խորհրդային գիտութեան ու տեխնիկայի նվաճումների վրա:

դ) ֆարրիկաների, գործարանների ու առանձին ցեխերի տնտեսական ձեռնարկութեան ուժեղացումը, միաժամանակ ուժեղացնելով նաև տրեստի դերը ձեռնարկությունների տեխնիկական վերակառուցման և տրեստների ձեռնարկությունների խմբերի այնպիսի վերադնութեան բնագավառում, վորն ապահովեր ձեռնարկությունների միացման սկզբունքի իրականացումը ամենից առաջ ըստ մասնագիտացման նշանի:

զ) արդյունագործութեան ներքին ոեսուերսների լիակատար մօրելիզացիայի հնարավորությունը:

զ) կուսակցական դիրեկտիւների իրականացումը ձեռնարկությունների կառավարչութեան մեջ միանձնություն սահմանելու մասին, միաժամանակ և անշեղ կերպով ծավալելով արտադրական խորհրդակցությունների և ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների աշխատանքը, վորոնց գործնական առաջարկները, վորչափով այդ առաջարկները ճանաչված են ճիշտ և ընդունելի յեն ադմինիստրացիայի կողմից, պետք է իրականանան անշեղ կերպով նրանց կողմից՝ առանց ձգձգումների: Ձեռնարկությունների ղեկավարութեան սիստեմը պետք է վորոշվի ընկ. Լենինի հետեյալ ցուցումով:

«Վորչափ ավելի վճռականորեն մենք պետք է կանգնենք այժմ ի պաշտպանություն անողոք ու հաստատուն իշխանութեան, և պաշտպանենք առանձին անձանց դիտատուրայի՝ աշխտանքի վորոշ պրոցեսների համար, զուտ

կատարողական ֆունկցիաների վորոշ մոմենտներին, այն-
չափ ավելի զանազանատեսակ պիտի լինեն ներքևից բոլոր
վերահսկողություն ձևերն ու յեղանակները, վորպեսզի վերա-
ցնենք խորհրդային իշխանության խեղաթյուրման հնարա-
րավորության յուրաքանչյուր ստվեր, վորպեսզի պոկենք
կրկնակի ու անխոնջ կերպով բյուրոկրատիզմի վորոմն»:

(Լենին, «Սորհրդային իշխանություն հերթական խըն-
դիրները», հատ. XV, էջ 323—224).

յե) շինարարության ճիշտ ժամանակին և լիովին տեխ-
նիկական-տնտեսական նախապատրաստությունը:

զ) ղեկավարող կազմի տոկունությունը արդյունագոր-
ծության մեջ և տնտեսավարների մի տեղից մյուս տեղ կա-
տարվող և չափազանց լայն կիրառումն ստացած տեղափո-
խությունների լիզվիզացիան, վորոնք ծայր աստիճան զըժ-
վարացնում են նրանց ուսուցման և նրանց տեխնիկական
վորակավորման մակարդակի բարձրացման հնարավորու-
թյունը:

3. Ապրանքներ անց կացնող ապարատի բարելավ-
ման և ռացիոնալացման աշխատանքում պետք է յեղնել
ապրանքների շրջանառության ծախսերի հետագա վնաս-
կան կրճատման անհրաժեշտությունից ու հնարավորու-
թյունից:

Նկատի առնելով այն հանգամանքը, վոր մի շարք ապ-
րանքների առևտրական ապարատի մենաշնորհ դրությունը,
կանոնավորող և առևտուր անող որգանների ավելի ցենտ-
րալիզմի դեպքում, ապարատի առանձին մասերի բյուրոկ-
րատական փչացման վտանգ և սպառնում, անհրաժեշտ և
ապրանք անց կացնող ապարատի ռացիոնալացումը իրա-
գործել ոպերատիվ ֆունկցիաների հնարավոր ապակենտրո-
նացման տեսանկյան տակ, միաժամանակ պահպանելով և
բարելավելով կենտրոնացրած ղեկավարությունը ֆինանս-
ների ու առևտրի պլանացման բնագավառում, առևտրական

սիստեմի գործառնական ընդունակություն բարվոքման, ար-
դյունագործական ապրաքները ֆարրիկաներից դեպի ըս-
պառողը տանող և գյուղատնտեսական հում նյութերն ար-
տագորդից դեպի նրա սպառողը տանող ողակների իրական
կրճատման բնագավառում, բնակչության սպառողական
պահանջն արդյունագործական և առևտրական ապարատի
կողմից հաշվառքի առնելու ընդունակության բարձրացման
և սպառողին սպասարկելու վորակի բարելավման բնագավա-
ռում թե ստորին առևտուր անող որգանների ցանցն արագ
ընդարձակելու և թե նրանց աշխատանքի տեխնիկական բա-
րելավելու միջոցով:

4. Պետք է շարունակել աշխատանքը բարելավելու
ժողովրդական տնտեսության՝ ֆինանսավորման և վարկա-
վորման, հարկումի, ֆինանսական հաշվետեսության փոխ-
հարաբերությունների սիստեմները՝ տնտեսական, կոոպերա-
տիվային և վարկային հիմնարկությունների միջև՝ վոչ-ա-
պառիկ հաշվետեսությունը նրանց մեջ ամրացնելու նպա-
տակով, ինչպես և ավելորդ հաշվետես ինստանցիաների վըճ-
ռական կրճատման սիստեմները արդյունագործության զա-
նազան ճյուղերի միջև, արդյունագործության ու կոոպե-
րացիայի միջև և այլն, պետք է նաև հետզհետե ավելի լայն
տարածել անփող հաշվետեսությունների կազմակերպման
փորձը բնակչության մասսայական այն բոլոր վճարումների
բնագավառում, վորոնք կատարվում են պետական, կոմուն-
նալ և հասարակական կազմակերպություններին:

5. Պետք է ապահովել, վորպեսզի մեր ապարատն ըստ
կարելվոլյն արագ յուրացնի կառավարչության տեխնիկայի
բնագավառում ձեռք բերված նվաճումները. որինակ՝ պետք է
տարածել առաջիկա տարիներում բոլոր փոքր ի շատե խո-
շոր տնտեսական հիմնարկություններում հաշվառքի մեքե-
նայացումը (վորի կիրառման փորձերը տրանսպորտում,
բրդի 1-ին տրեստում, Համ. Տեքստիլ սինդիկատում, Գիտի

գործարաններում և այլն արդեն տվել են զբաղված հետև-վանքներ). պետք է հաշվապահական, ոպերատիվ ու վիճա-կագրական հաշվառքի մեջ միասնություն մտցնել, հաշվե-տվություն սխտեմ սահմանել սկզբնական հաշվառքի տըվ-յալներին հիման վրա և պլանների ձեվերի համաձայն. պետք է բարելավել հիմնարկությունների կազմը նրա առանձին մասերի ճշգրիտ ֆունկցիաների սահմանները վորոշելու, միջանկյալ ավելորդ ինստանցիաների լուծարքի, պատաս-խանատու կատարողների սխտեմ սահմանելու ուղղությամբ (մասնավորապես պետք է սահմանել, վորպեսզի կատա-րողն ինքն անմիջապես զեկուցում տա իր կատարած աշ-խատանքի մասին այն որդանին կամ անձնավորությունը, վորի համար ել նշանակված է տվյալ աշխատանքը. պետք է զեկուցողն ինքն ստորագրի պարտադիր կերպով իր պատ-րաստած բոլոր զեկուցումներն ու թղթերը, անկախ այն հանգամանքից, թե այդ թղթերն ո՛ւր են ուղարկվում), պետք է արագացնել, վորպեսզի ամենուրեք մտցվի գործա-վարություն պարզացրած սխտեմը. պետք է ամրապնդել հները և ստեղծել նոր գիտական հիմնարկություններ ու ռացիոնալացման կենտրոններ, վորոնք աշխատեն կառա-վարչության տեխնիկայի բնագավառում. պետք է տարա-ծել ռացիոնալացման հատուկ բյուրոներ ստեղծելու փորձը՝ խորհրդային հիմնարկություններին կից, ստեղծել ռացիո-նալիզատորների բնակազմեր և այլն:

Տեխնիկայի բոլոր այս բարելավումները բնավ չեն հանդիսանում ինքնանպատակ, — նրա ոգնությունը մենք պիտի հասնենք ապարատի այնպիսի պարզացման, վորը հեշտացնի մասսաների ակտիվ մասնակցությունը կառա-վարչության մեջ:

6. Առանց հետադաշում մտցնելու գիտական ռացիոնա-լացման մեթոդները արտադրության, պլանացման և կա-ռավարչության բոլոր ճյուղերում, չափազանց կդժվարանա

յերկրի առաջ ծառայած խնդիրների իսկական իրականա-ցումը:

Հաշվի առնելով պլանային աշխատանքի բարդու-թյունը, դժվարություններն ու հետզհետե ավելացող պա-տասխանատվությունը վերակառուցման շրջանում, անհրա-ժեշտ է ամեն կերպ ուժեղացնել մեր տնտեսական պլա-նացման գիտական բնույթն ու բազմակողմանի գիտական հիմնավորումը: Այդ բանին համապատասխան՝ Պետպլանը պետք է հենվի ժողովրդա-տնտեսական պլաններ կազմելու աշխատանքում համաշխարհային գիտության ու տեխնիկայի նորագույն նվաճումների լայն ծանոթացման և խՍՀՄ գի-տական-հետազոտական հիմնարկությունների և կազմակեր-պությունների ամբողջ սխտեմի վրա, վորոնք աշխատանքը բնույթով ու ժամկետերով պետք է կապակցվի պլանային աշխատանքի խնդիրների հետ: Գիտական-ռացիոնալացման աշխատանքի կիրարկման փորձը ինչպես ԲԳՏ գծով, այն-պես և ԺՏԳՆ գծով ցույց է տալիս, թե արտադրության մեծուցման և ինքնարժեքի իջեցման ինչպիսի հսկայական հնարավորություն է բաց անում կյանքի մեջ գիտական-հետազոտական աշխատանքի և ռացիոնալացման միջոցա-ռումների իրականացումը: Ինչպես ԲԳՏ, այնպես և բոլոր ղեկավար տնտեսական որդաններն անհրաժեշտաբար ավելի մեծ մասշտաբով, քան այդ յեղել է մինչև այժմ, պետք է բարձրացնեն իրենց աշխատանքի գիտական հիմքը: Դրա համար անհրաժեշտ է մասնավորապես՝ ստեղծել ռացիոնա-լացման հատուկ խմբերի, բյուրոների, գրասենյակների և հիմնարկությունների ընդարձակ ցանց, շարունակել փորձի հրավիրել ոտարյերկրյա մասնագետների, մեծացնել տեխնի-կական գրականությունը հրատարակությունը. նախապատ-րաստել մասնագետ - ռացիոնալիզատորների բնակազմեր, բարձրացնել տնտեսավարների բնակազմերի տեխնիկական փորակի մակարդակը և այլն, և այլն: Կոնֆերենցիան ընդ-

դժոււմ ե, վոր իր ապարատի ռացիոնալացումը հանդիսանում ե յուրաքանչյուր հիմնարկութեան, և մոտ թե միմիայն ԲԳՏ որգանների պարտադիր ու մշտական ֆունկցիան, և ալդ խնդրի իրականացման պատասխանատուութիւնն ընկնում ե ամենից առաջ հիմնարկութեան ղեկավարների և աշխատողների վրա, ինչպես և նրանց հասարակական հիմնարկութիւնների վրա:

7. Պետք ե ուժեղացնել պայքարը հոգուտ խնայողութեան ռեժիմի, հոգուտ ամեն տեսակի վերադիր ու անարտադրական ծախսերի կրճատման, ինչպես կառավարչութեան սիստեմը՝ զարգացած սոցիալիստական եկոնոմիկայի պահանջների հետ համաձայնեցնելու, աշխատ և կառավարչութեան իսկական առաջնակարգ տեխնիկայի յուրացման հիման վրա: Կոնֆերենցիան յեղնում ե այն բանից, վոր սոցիալիստական շինարարութեան հնգամյա պլանի իրագործման կարևորագույն պայմաններից մեկը հանդիսանում ե առեւտրի, արդյունագործութեան վերադիր ծախսերի և վարչական ծախսերի հետագա անշեղ ու մեռական կրճատումը, վորը պիտի հանդիսանա մեր յերկրի զարգացման տեմպի փութացման և յական աղբյուրներից մեկը՝ համեմատած զարգացման կապիտալիստական տեմպի հետ:

Կոնֆերենցիան տնտեսական բոլոր որգանների և Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչութեան որգանների ուշադրութիւնն ե հրաւիրում այն բանի վրա, վոր հոգուտ խնայողութեան ռեժիմի մղվող պայքարը միմիայն ապարատի կրճատմամբ չպիտի սահմանափակվի, — նա պահանջում ե միաժամանակ մաքսիմալ ջանքեր թափել՝ իրապես ռացիոնալացման յենթարկելու արտադրութիւնը, յիովին ոգտագործելու և մորիլիզացիայի յենթարկելու գոյութիւն ունեցող սարքավորումը, բարձրացնելու կատարվող հիմնական ծախսերի իսկականութիւնը, իջեցնելու ինքնարժեքը, աշխատ և կազմակերպելու արդյունագործութեան և տրանսպորտի մատակարարման գործը, վորն ավելորդ պաշարները կուտակման առաջն առնելը, վորոնք նյութական հրակայական ռեսուրսական ռեսուրսները մեռած կապիտալի յեն վերածում (որինակ, տրանսպորտում, վորտեղ շոգեշարժների ու վագոնների ոգտագործման հիմնական չափանիշները հրեշտվոր կերպով ցածր են, ալդ չափանիշների բարձրացումը մինչեւ թեկուզ այն մակարդակը, վորը գոնե վորոշ չափով հասներ այնպիսի յերկրների մակարդակին, վորպիսիք են Ամերիկան, Գերմանիան և Յապոնիան, — վորտեղ մարդատար շոգեշարժն ոգտակար աշխատանքի մեջ ե գտնվում որական 14 ժամ մեզ մոտ յեղած 6½ - 9 ժամի դիմաց, — մի քանի հարյուր միլիոն ռուբլի խնայելու հնարավորութիւններ ե տալիս):

8. Պետք ե հատուկ ուսումնասիրութեան յենթարկել ռաշոնացման արդյունքները՝ ամենից առաջ պետական կառավարչութեան ապարատը բանվորների և աշխատավոր գյուղացիութեան մասսաներին մոտեցնելու տեսակետից:

Վորչափով կարևորագույն կետ ե հանդիսանում ռաշոնը, վորտեղ իրականացվում են կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան դիրեկտիվները, աշատեղ պետք ե փոխադրել պետական ապարատը բարելավելու և ուղղելու աշխատանքի ծանրութեան կենտրոնը:

Դրա համաձայն ել պետք ե վերաքննվի շրջանային խորհրդային ապարատի կազմը, մատակարարելով ռաշոնական կենտրոններին կարելի յեղածին չափ մեծ թվով ստուգված կոմունիստներ, կազմակերպիչներ և մասնագետներ:

Ապարատի կազմութեան պարզացման և բարելավման գործում առանձին ուշադրութիւն պիտի դարձվի սոցիալական ապահովագրութեան, առողջապահութեան, դատարանի, կոոպերացիայի, աշխատանքի բյուրոյի և այն բոլոր որգանների վրա, վորոնք զբաղված են լայն մասսաներին

անմիջապես սպասարկելու գործով, ապահովելով նրանց այնպիսի կազմութիւնն և աշխատանքի այնպիսի կարգ, վորն ապահովեր աշխատավորներին մաքսիմալ չափով արտգ և անընդհատ սպասարկութիւնն և նրանց պահանջների բավարարումն:

9. Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչութիւնն առանձին հսկողութիւն տակ պիտի դնել, ընկ. Լենինի կողմից բազմիցս արված ցուցմունքների համաձայն, արդեն առաջիկա տարում 2—3 տրեստի, 5—10 շրջանի և 10—15 ռայոնի որինակելի աշխատանքի կազմակերպումը: Կոնֆերենցիան առաջարկում է կուսակցութիւնն Կոմիտեյին յերկու ամսվա մեջ ապահովել խորհրդային աշխատանքի այդ փորձնական բնագավառները իսկապես լավագոյն, ամենաստուգելի և բարեխիղճ կազմակերպիչներով ու ղեկավարներով: Միաժամանակ անհրաժեշտ է յեւնել այն բանից, վոր վերջին հաշիվով լավագոյն նմուշները որինակ դառնան ու պարտադիր բոլորի համար:

10. Վորչափով յերկրի առաջ ծառացած տնտեսական, քաղաքական ու կուլտուրական խնդիրների լուծումը պահանջում է միլիոնավոր աշխատավորների անմիջական ու գիտակցական մասնակցութիւն՝ այդ խնդիրների լուծման գործում, անհրաժեշտ է ել ավելի մեծ չափով կիրառել գործնականում, փորձով ապացուցել, խրախուսել բանվորական ձեռնարկութիւնն ու ինքնագործունեյութիւնն բազմատեսակ ձևերը (բանվորական նախաձեռնութիւններ առաջ քաշված սոցիալիստական մրցակցութիւնն հետագա ծավալումը՝ ինչպես շինարարութիւն, արտադրութիւնն բարելավման, ինքնարժեքի իջեցման բնագավառում, այնպես և կառավարչութիւնն հռչակման սիստեմի և կառուցվածքի բարելավման ու պարզացման բնագավառում, բանվորական խմբերի առաքումը գյուղ, մրցումները, բանվորական գյուտարարութիւնները և այլն, այլն), լայնորեն լուսաբանելով ձեռք

բերած նվաճումները մամուլում, վորպեսզի ամբողջ յերկիրն իմանա լավագոյն որգանների, լավագոյն և սոցիալիզմի գործին ամենաանձնվեր, ամենահմուտ և բարեխիղճ աշխատողների աշխատանքի մասին, լայն չափով մրցանակի արժանացնելով բոլոր արժեքավոր առաջարկները, վորոնց կիրառումը կնպաստեր արտադրութիւնն ինքնարժեքի իջեցմանը, ապարատի պարզացմանն ու եժանացմանը:

VI.

Մասսայական Կոնսուլի կազմակերպումը.

Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչութիւնը, վորպես կուսակցութիւն և Խորհուրդների կարեւորագոյն լծակներից մեկը նրանց մղած կովում հոգուտ ամբողջ ապարատի իսկական բարելավման, կարող է իրագործել իր առաջ ծառացած խնդիրները միայն այն դեպքում, յեթե նա շարունակ մեծ չափերով մասնակից դարձնի բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարում աշխատավորների իսկական լայն մասսաներին, յեթե նա ել ավելի մեծ չափերով դառնա այն բոլոր բանվորների ու գյուղացիների կազմակերպիչը, վորոնք իրականացնում են հսկողութիւնը պետական ապարատի վրա, յեթե նա շարունակ ավելի մեծ չափով վերածվի կուսակցականների աշխատանքն անկուսակցականների կողմից ստուգման յենթարկելու կազմակերպութիւն, յեթե նրա միջոցով անկուսակցական բանվորներն ու գյուղացիները սովորեն իրականացնել խորհրդային հանրապետութիւնն մեջ նրանց տրված իրավունքները: Յուրաքանչյուր այլ «պայքար բյուրոկրատիզմի դեմ», վորը չի հենվում բանվոր դասակարգի ակտիվութիւնն ու ինքնագործունեյութիւնը, վորը ջանում է իրենց՝ բանվորների ու գյուղացիների հսկողութիւնը փոխարինել միմիայն այս կամ այն, թեկուզ ամենաբարեխիղճ ապարատի գործունեյու-

թյամբ, վոչ մի լուրջ հետեւմանը չի կարող տալ պետական ապարատի իսկական բարեկաման և արմատական վերակառուցման գործում:

Յեւնելով դրանից, կոնֆերենցիան՝

1. Առաջարկում է ԲԳՏ—ԿՎՀ անշեղ կերպով ավելի լայն չափերով մասնակից դարձնել Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչության աշխատանքի մեջ բանվորներին, ծավալելով բանվորների ներգրավման յեղանակների արդեն գործնականում փորձված պրակտիկան և դիմելով նորանոր յեղանակների, վորոնք առաջ բաշելին ներքեից յեկող բանվորական նախաձեռնությունը (ԲԳՏ սեկցիաները, պրոֆմիությունների և մասնավանդ արտադրական խորհրդակցությունների, բանվորական ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների և տնտեսական խորհրդակցությունների մասնակցությունը ԲԳՏ աշխատանքի մեջ, բանվորների կողմից ընտրվածները գանգատների բյուրոյում և ԲԳՏ մեջ, բանթըղթակիցներին աշխատանքի հրավիրելը, գործարաններում և հիմնարկություններում կաաարված հետադոտությունների արդյունքների քննարկությունը բանվորների ու ծառայողների լայն մասնակցությամբ, աջակցության հատուկ խումբակների ստեղծումը, վոր կազմակերպում են ֆարկումներն ու տեղկմները ձեռնարկություններում ու հիմնարկություններում, մասսայական հետադոտությունները, բանվորների «հանկարծակի վրա տալը» խորհրդային հիմնարկությունների վրա, կամավորների, կոմյերիտմիության թեթև կավալերիային աշխատանքի հրավիրելը, բյուրոկրատիզմի մեջ մեղադրվողների գործերի քննությունը բանվոր ատենակալների կողմից բանվորական ժողովներում և այլն):

2. Առաջարկում է տեղական կուսորգաններին ու խորհուրդներին ստեղծել քաղաքային բոլոր խորհուրդներին կից և մեծ գյուղերի գյուղական ու վոլոստային բոլոր խորհուրդներին կից ԲԳՏ սեկցիաներ: Գյուղական խորհուրդ-

ներում այդ սեկցիաները պետք է կազմակերպվեն առաջին հերթին բատրակներից ու չքավոր գյուղացիներից:

3. Առաջարկում է Կենտկոմին, նկատի առնելով այն հանգամանքը, վոր ԲԳՏ աշխատանքների համար խակական լավագույն բանվորներին առանձնացնելու վերաբերմամբ բազմիցս արված ցուցումները կատարվում են վատ, և ի կատարումն ընկ. Լենինի ցուցման՝ Բանգյուղտնտեսության մեջ այն լավությունը կենտրոնացնելու մասին, «Ինչ վոր կա մեր սոցիալական իրավակարգում» (հատ. XVIII, մասն II. եջ 118), կիրառել առաջիկա յերեք ամսվա ընթացքում իր հսկողության տակ աշխատողների հատուկ մոբիլիզացիա՝ ԲԳՏ մարզային ու շրջանային որդանների աշխատանքների համար: Սրա հետ միաժամանակ ԲԳՏ պետք է ուժեղ կերպով իր ապարատի մեջ քաշի մշտական աշխատանքի համար այնպիսի բանվորների, վորոնք խակական ընդունակություն և պատրաստակամություն են ցուցահանել՝ պայքարելու բյուրոկրատիզմի դեմ, և այդպիսի բանվորներից դաստիարակի առաջ-քաշվածների բնակազմեր այլ որդանների համար:

V.

Բյուրոկրատիզմի տարբեր գեմ պայքարի խնդիրները կուսակցության ներսում յեմ կուսակցական ապարատում:

Կոնֆերենցիան ամբողջ կուսակցության և կուսակցության յուրաքանչյուր առանձին անդամի ուշադրությունն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է ամենավերջական, ամենաանձնագոն, ամենանամառ պայքար մղել բյուրոկրատիզմի այն տարրերի դեմ հենց կուսակցության ներսում, կուսակցական ապարատի ներսում, վոր գոյացել են կուսակցական և խորհրդային ապարատի իրար հյուսվելուց, կուսակցության խոշոր թվով անդամներին վարչական աշխատանքի մեջ տանելուց, կուսակցության վրա

թիւմը, վոչ մի լուրջ հետեւանք չի կարող տալ պետական ապարատի իսկական բարելավման և արմատական վերակառուցման գործում:

Յինչնով դրանից, կոնֆերենցիան՝

1. Առաջարկում է ԲԳՏ—ԿՎՀ անշեղ կերպով ավելի լայն չափերով մասնակից դարձնել Բանվորա-Գյուղացիական Տեսչութեան աշխատանքի մեջ բանվորներին, ծավալելով բանվորների ներգրավման յեղանակների արդեն գործնականում փորձված պրակտիկան և դիմելով նորանոր յեղանակների, վորոնք առաջ քաշելին ներքին յեկող բանվորական նախածնունդները (ԲԳՏ սեկցիաները, պրոֆմիութիւնների և մասնավոր աւտագրական խորհրդակցութիւնները, բանվորական ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների և տնտեսական խորհրդակցութիւնների մասնակցութիւնը ԲԳՏ աշխատանքի մեջ, բանվորների կողմից ընտրվածները զանգատների բյուրոյում և ԲԳՏ մեջ, բանթիւթակիցներին աշխատանքի հրավիրելը, գործարաններում և հիմնարկութիւններում կաաարված հետադոտութիւնների արդիւնքների քննարկութիւնը բանվորների ու ծառայողների լայն մասնակցութեամբ, աշակցութեան հատուկ խմբակների ստեղծումը, վոր կազմակերպում են ֆարկումներն ու տեղկոմները ձեռնարկութիւններում ու հիմնարկութիւններում, մասսայական հետադոտութիւնները, բանվորների «հանկարծակի վրա տալը» խորհրդային հիմնարկութիւնների վրա, կամավորների, կոմյերիտմիութեան թեթև կավալերիային աշխատանքի հրավիրելը, բյուրոկրատիզմի մեջ մեղադրողների գործերի քննութիւնը բանվոր ատեսակալների կողմից բանվորական ժողովներում և այլն):

2. Առաջարկում է տեղական կուսորգաններին ու խորհուրդներին ստեղծել քաղաքային բոլոր խորհուրդներին կից և մեծ գյուղերի գյուղական ու վոլոստային բոլոր խորհուրդներին կից ԲԳՏ սեկցիաներ: Գյուղական խորհուրդ-

ներում այդ սեկցիաները պետք է կազմակերպվեն առաջին հերթին բաւրակներից ու չքավոր գյուղացիներից:

3. Առաջարկում է Կենտկոմին, նկատի առնելով այն հանգամանքը, վոր ԲԳՏ աշխատանքների համար իսկական լավագույն բանվորներին առանձնացնելու վերաբերմամբ բազմեցս արված ցուցումները կատարվում են վատ, և ի կատարումն ընկ. Լենինի ցուցման՝ Բանգյուղատնտեսչութեան մեջ այն լավութիւնը կենտրոնացնելու մասին, «ինչ վոր կա մեր սոցիալական իրավակարգում» (հատ. XVIII, մասն II. եջ 118), կիրառել առաջիկա յերեք ամսվա ընթացքում իր հսկողութեան տակ աշխատողների հատուկ մոբիլիզացիա՝ ԲԳՏ մարզային ու շրջանային որգանների աշխատանքների համար: Սրա հետ միաժամանակ ԲԳՏ պետք է ուժեղ կերպով իր ապարատի մեջ քաշի մշտական աշխատանքի համար այնպիսի բանվորների, վորոնք իսկական ընդունակութիւն և պատրաստակամութիւն են ցուցահանել՝ պայքարելու բյուրոկրատիզմի դեմ, և այդպիսի բանվորներից դաստիարակի առաջ-քաշվածների ընակազմեր այլ որգանների համար:

V.

Բյուրոկրատիզմի տարրերի դեմ պայքարի խնդիրները կուսակցութեան ներսում յեվ կուսակցական ապարատում.

Կոնֆերենցիան ամբողջ կուսակցութեան և կուսակցութեան յուրաքանչյուր առանձին անդամի ուղղութիւնն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է ամենավրժաւան, ամենաանձնագոհ, ամենահամառ պայքար մղել բյուրոկրատիզմի այն տարրերի դեմ ճենց կուսակցութեան ներսում, կուսակցական ապարատի ներսում, վոր գոյացել են կուսակցական և խորհրդային ապարատի իրար հյուսվելուց, կուսակցութեան խոշոր թվով անդամներին վարչական աշխատանքի մեջ տանելուց, կուսակցութեան վրա

պետական ապարատում աշխատող կոմմունիստների միջոցով՝ բուրժուական ինտելիգենցիայի և պաշտոնյության ունեցած ներգործությունը: Այդ իսկ պատճառով, բյուրոկրատիզմի տարրերի դեմ պայքար մղելու նպատակով հենց կուսակցության ներսում և կուսակցական ապարատում, տարրերի, վորոնք արգելք են հանդիսանում բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարին խորհրդային ապարատում, կոնֆերենցիան վորոշում ե.

1. Անշեղ կերպով շարունակել հետազայում ևս կենտրոնական կոմիտեյի կողմից սկսած կուսակցական վճարովի ապարատի կրնատումը՝ փոխարինելով այն համապատասխան մասերում կուսակցական ակտիվի ձրի աշխատանքով, և կուսակցական ակտիվի լայն մասնակցությունը կուսակցական կոմիտեների ապարատի անմիջական աշխատանքին, այդ բանն իրականացնելով ավելի համարձակ ու հետևողական կերպով առաջին հերթին բանվորական կենտրոններում:

2. Վերահսկիչ հանձնաժողովներն առանձին ուշադրություն պիտի դարձնեն ներկուսակցական դեմոկրատիայի խախտման դեմ մղվող պայքարի վրա, անշեղ կերպով պատասխանատվության յենթարկելով կուսակցական այն որդաններին և այն պաշտոնատար անձանց, վորոնք արգելք են հանդիսանում կյանքի մեջ կիրառելու ներկուսակցական դեմոկրատիայի սկզբունքները (արտահայտվելու և քվեարկելու ազատության ճնշումը ժողովներում, կանոնադրությամբ չնախատեսված ընտրական սահմանափակումների կիրառումը, կուսակցության անդամների ընտրական իրավունքների ծածուկ և բացարձակ խախտումը՝ բյուրոյի կամ կոմիտեյի վորևե քարտուղարին պաշտոնից հեռացնելիս):

3. կուսակցական որդանները պետք ե ամեն կերպ բարելավեն թե խորհրդային և թե կոմյերիտական, պրոֆ-

միութենական ու կոոպերատիվային կազմակերպությունների դեկավարությունը, վճռականորեն պայքար մղելով պրոլետարական հասարակայնությունը վարչական հրամանատարության և մանր խնամակալության վերածելու դեմ կուսակցական կոմիտեների կողմից: Վորչափով խորհուրդները, պրոֆմիություններն ու կոոպերացիան հանդիսանում են աշխատավորական լայն մասսաների հետ կուսակցության ունեցած կապի վճռական ապարատը, կուսակցական կազմակերպությունները պետք ե ամեն ջանք թափեն բարելավելու նրանց աշխատանքը, պայքարելով ամենավճռական կերպով պրոֆմիութենական, խորհրդային և կոոպերատիվային դեմոկրատիայի և մանավանդ դեկավար որդանների ընտրականության խախտման դեմ, միաժամանակ համապատասխան ֆրակցիաների միջոցով հեռացնելով այդ կազմակերպությունների դեկավարությունից բյուրոկրատական տարրերին, վորոնք կորցրել են մասսաների հոտառությունը և կապը մասսաների հետ, համապատասխան որդաններ վերընտրելու միջոցով:

Չ'այելով կուսակցության հսկայական աշխատանքին՝ մասսաների ակտիվությունը և խորհուրդների աշխուժությունը բարձրացնելու գործում, խորհուրդները, պրոֆմիությունների ու կոոպերացիայի, վորպես իսկական կոլեկտիվ որդանները ծավալումը դեռ չափազանց անբավարար ե: Այդ որդանների փոխարինումը վերին խավերի համապատասխան աշխատողներով (խորհրդի պրեզիդիում, իսկ գյուղում շատ հաճախ միայն խորհրդի նախագահը կամ քարտուղարը, կոոպերացիայի վարչությունը կամ վարչության նախագահը, համապատասխան պրոֆեսիոնալ միության պրեզիդիումը) դեռ ևս լայն գործածություն ունի, մանավանդ գյուղում: Այդ պատճառով կուսակցության գլխավոր խնդիրը խորհրդային, պրոֆեսիոնալ ու կոոպերատիվային կազմակերպությունների վերաբերմամբ հանդիսանում ե

նրանց աշխատանքի այնպիսի կազմակերպումը, վորն աշխատավորության լայն մասսաներին խակապես ներս քաշեր պետությունը կառավարելու գործում և, այդպիսով, ամբապնդեր բանվոր դասակարգի ղեկավար դերը:

4. Սահմանել կոմմունիստական բարձրագույն կրթական հաստատություններն ավարտողների համար գործնական աշխատանքի վոչ պակաս, քան յերկամյա պարտադիր ստաժ. այդ ստաժ ունենալը պետական և կուսակցական ապարատի վերին ողակներում աշխատանքի մեջ առաջ գնալու պայման համարել:

5. Խորհրդային բջիջները պետք է ակտիվ բազմիկներ դառնան պետական ապարատի բարելավման և բյուրոկրատիզմի ամեն տեսակի արտահայտությունների վոչնչացման մեջ, ի մի ձուլելով պետական ապարատում աշխատող կուսակցական անդամներին, կուսակցականության հիմունքների և կուսակցության անդամների վրա չինդիկական տարրերի կողմից ունեցած քայքայիչ ներգործությանը հակահարված տալու հիմունքների վրա: Կոնֆերենցիան առաջարկում է Կենտրոնական Կոմիտեյին և ԲԳՏ-ԿՎՀ հրավիրել խորհրդային բջիջների հատուկ խորհրդակցություն՝ հաշվի առնելու այդ բնագավառում տարվող աշխատանքի փորձը և մշակելու գործնական միջոցներ նրա հետագա ամրապնդման համար:

VІ

Կուսակցության XV համագումարի որից կուսակցությունն անկասկած աջողություններ է ունեցել իր դրած հարցի լուծման մեջ—բարձրացնել ներքևից ինքնաքննադատության հզոր ալիքը: Բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարի գործնական փորձը ցույց է տալիս, վոր կուսակցության տված ինքնաքննադատության լուրջագր «առանց ուշադրություն դարձնելու անձանց վրա», ներքևից մինչև

վեր և վերևից մինչև վար յեղող քննադատության լուրջագր դառնում է բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի վրճարական մի մեթոդ, հոգուտ ապարատի բարելավման և նրա զտման այնպիսի տարրերից, վորոնք միանում, հարմարվում են յերկրի կուլակային-կապիտալիստական տարրերի հետ: Առանձնապես ընդգծելով ինքնաքննադատության այնպիսի ձևերի կարևորությունը, վորպիսիք հրապարակ է բերել բանվորական մասսաների ձեռներեցությունը, վորպիսին և որինակ ֆաբրիկաներում ու գործարաններում ներկայումս տեղի ունեցող սոցիալիստական մրցակցությունը, կոնֆերենցիան կուսակցական բոլոր կազմակերպությունների ուշադրություն է հրավիրում այն բանի վրա, վոր ներքևից մինչև վերը կատարվող վերահսկողության և ինքնաքննադատության հետագա զարգացումը, ինքնաքննադատության ավելի ու ավելի խորացումն ու կենտրոնացումը ամբողջ հասարակական և առաջին հերթին՝ յերկրի տրնտեսական ու կուլտուրական կյանքի հիմնական հարցերի վրա՝ հանդիսանում է բյուրոկրատիզմի դեմ կուսակցության և խորհուրդների կողմից տարվող ամբողջ պայքարի իսկական հաջողության ամենամեծ գրավականը:

VІІ

ՀԿԿ (Բ) ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՈՒ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ԳՏՄԱՆ ՈՒ ՍՏՈՒԳՄԱՆ ՄԱՍԻՆ.

1. ՀԿԿ (բ) ամբողջ գոյության ընթացքում կուսակցությունը միայն մի անգամ է ընդհանուր զտում կիրառել 1921 թվին, ժողովրդական տնտեսության վերականգնման շրջանի սկզբին, քաղաքացիական պատերազմի վերջանալուց հետո, յերբ կուսակցությունը, դնելով իր առաջ «կուսակցության զտման խնդիրը վոչ-կոմմունիստական տարրերից, ճշգրիտ հաշվառքի յենթարկելով ՀԿԿ (բ) յուրաքան-

չյուր անդամի ըստ իր պաշտոնում կատարած աշխատանքի, նաև վորպես ՀԿԿ (Բ) անդամի», բավականաչափ ազատվեց իրեն խորթ և այլասերված տարրերից, ամրապնդեց կուսակցության շարքերը և մի կարգ միջոցներ ձեռք առավ, վորոնք սահմանափակում են կուսակցության մեջ վոչ-պրոլետարական տարրերի ընդունելությունը և ապահովում բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության շարքերից կուսակցության մեջ մտածների ավելի լանամքով կատարված ընտրությունը:

2. Այդ գտման որից անցել և 8 տարի, վորի ընթացքում կուսակցությունը մեծացել և քանակապես յերեք անգամ: Այդ ժամանակաշրջանում կուսակցության XIII և XIV համագումարների միջև կատարվեց վոչ-արտադրական բժշկների անդամների ու թեկնածուների ստուգում, վորի նպատակն եր ամենից առաջ «մաքրել կուսակցությունը սոցիալապես խորթ ու այլասերված տարրերից, ինչպես և մաքրել կուսակցությունը վոչ-պրոլետարական կազմի այն տարրերից, վորոնք կուսակցության շարքերում յեղած ժամանակ չեն ցույց տվել իրենց վորպես կոմունիստներ՝ պետական, տնտեսական և այլ կազմակերպությունների աշխատանքի բարելավման գործում ու անմիջական կապ չեն ունեցել բանվորական և գյուղացիական մասսաների հետ» (XIII համագումարի բանաձևը): Ընդամենը ստուգվեց կուսակցական ամբողջ կազմի 25 տոկոսը և արտաքսվեց ստուգվածների մոտ 6 տոկոսը: 1926 թվին կատարվեց գյուղական բժիշկների մասնակի ստուգում, իսկ 1927 թվին կուսակցության անդամների ու թեկնածուների համամիութենական մարդահամար (գրանցում): Այսպիսով ՀԿԿ (Բ) իրագործեց կոմինտերնին իր պատկանելու պայմաններից մեկը, վորը պահանջում և.

«Բոլոր յերկրների կոմունիստական կուսակցությունները, վորտեղ կոմունիստները կատարում են լեգալ աշ-

խատանք, պետք և կատարեն կուսակցական կազմակերպությունների անձնական կազմի պարբերական գտումներ (վերադրանցումներ), վորպեսզի սխառմաբար մաքրվի կուսակցությունը անխուսափելիորեն ներս սողոսկած մանր-բուրժուական տարրերից»:

Բացի այդ, վերականգնման շրջանի ընթացքում կուսակցությունը սխառմաբար, որեցոր ստուգել և իր շարքերը վերահսկել հանձնաժողովների գործունեություն միջոցով, պատասխանատվության յենթարկելով կուսակցության այն անդամներին, վորոնք խախտել են ծրագիրը կամ կուսակցական դիսցիպլինան, ինչպես և այլասերված ու խորթ տարրերին, ըստ վորում 1927 թվականից մինչև 1928 թ. հուլիսի 1-ը վերահսկել հանձնաժողովներն արտաքսել են, ապա կամովին հեռացել են կուսակցությունից և չեն ներկայացել վերադրանցման 260.144 անգամ և թեկնածու:

3. Յերկրի սոցիալիստական տնտեսության վերակառուցման շրջանում, շաղկապված սոցիալիստական հարձակման հետ քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական տարրերի վրա և դասակարգային պայքարի սրման հետ, կուսակցությունը պետք և առանձին խնամքով վերաքննի իր շարքերը նրա համար, վորպեսզի ուժեղացնի դիմադրությունը մանր-բուրժուական տարրերի ազդեցությանը, դարձնի կուսակցությունն ավելի միատարր, ավելի ռազմունակ՝ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման դժվարությունները հաղթահարելու գործում:

1928 թ. նոյեմբերյան պլենումի վորոշումը «ամենավճռական գտման մասին սոցիալապես խորթ, քճնությունը ներս սողոսկած, բյուրոկրատացած և այլասերված տարրերի մասին», — «տարրերի, վորոնք ոգտագործում են կառավարող կուսակցության իրենց անդամությունը՝ շահադիտական ու կարյերիստական նպատակների համար, բուրժուա-քաղ-

քենիական վերասերված տարրերի, վորոնք միացել-հարմար-վել են կուլակութանը և նմաններին» — նույնպես նկատի ունի Կոմիտեներնի կողմից ընդունած ՀԿԿ (բ) բոլոր անդամ-ների ու թեկնածուների պարբերական զտման (վերագրանց-ման) պահանջը՝ բարելավելու կուսակցական կազմակեր-պությունների սոցիալական կազմը, բարձրացնելու քաղա-քական ու բարոյական մակարդակը տեղերում և ընդհան-րապես ամբողջ կուսակցության մեջ՝ սոցիալիզմի համար մղվող պայքարի դժվարագույն շրջանում, ԽՍՀՄ ամբողջ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական հիմնական վերակառուցման ժամանակաշրջանի սկզբին:

4. ՀԿԿ (բ) սոցիալական կազմի հիմնական բարելավ-ման և նրա մեջ պրոլետարական կորիզի ամրապնդման հետ զուգընթաց (44 տոկոս Լենինի մահվան ժամանակ և 62 տո-կոս առ 1-ն հուլիս, 1928 թ.), դրա հետ միասին և այն, վոր բանվորների թիվը կուսակցության մեջ այդ ժամենա-կամիջոցում աճել է ավելի, քան յերեք անգամ, աճել է նույնպես զգալի կերպով բանվորական քիմիկների թիվն ու տեսակարար կշիռը, կուսակցության սոցիալական կազմը տակավին յետ է մնում այն պահանջներից, վոր դնում են կուսակցության առաջ ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները: Մինչդեռ պետական, տնտեսական, պրոֆմիլիթենական և նույնիսկ կուսակցական ապարատների գրեթե բոլոր ողակներում բյուրոկրատացած տարրերի գոյությունը, իսկ տեղ-տեղ, մանավանդ գյուղի ստորին ապարատում, բուրժուա-քաղ-քենիական վերասերման տարրերի գոյությունը, վորոնք միացել են կուլակների հետ և խեղաթյուրում են կուսակ-ցության դասակարգային գիծը, — դանդաղեցնում է քաղաքի և գյուղի պրոլետարական լավագույն տարրերի հոսանքը դեպի կուսակցությունը, թուլացնում է սոցիալիստական շինարարության թափը, յերբեմն անվստահություն և սեր-

մանում բանվորների և գյուղացիների լայն մասսաների մեջ դեպի կուսակցության և Խորհրդային Իշխանության միջոցառումները: Հարյուր հազարավոր պրոլետարների հետ միասին, վորոնք կազմում են լենինյան կուսակցության ամուր հիմքը, կուսակցության մեջ ներս են թափանցել մանր-բուրժուական տարրեր, կենցաղային ապականության այդ կրողները, վորոնք կուսակցական շարքերի մեջ քայ-քայում են մտցնում իրենց անձնական ու հասարակա-կյանքի որինսկով, արհամարում են բանվորների և աշխա-տավոր գյուղացիության հասարակական կարծիքը, մորթե-պաշտ ու կարյերիստ տարրեր, վորոնցից կուսակցու-թյունը բավականաչափ չի զտվում վերահսկիչ հանձնաժողովների սխառմատիկ ու ամենուրյա աշխատանքով:

Կուսակցության ներկա գտումը պետք է մաքրի ՀԿԿ (բ) շարքերը այդ տարրերից և դրանով ուժեղացնի մորիլիզացիոն պատրաստականությունը սոցիալիստական հարձակման գործում, ել ավելի պիտի ամրապնդի վստահու-թյունը դեպի կուսակցությունը և նրա հեղինակավորու-թյունը, նրա կողմը պիտի գրավի քաղաքի և գյուղի պրո-լետարական ու բատրակային նորանոր խավեր:

5. Դնելով կուսակցության ընդհանուր զտման հարցը, անհրաժեշտ է նկատի առնել, վոր բանվոր դասակարգի կազմը վերջին տարիների ընթացքում բավականաչափ փոխ-վեց, վորի մասին անհրաժեշտ համարեց նախազգուշացնել Վ. Ի. Լենինը 1921 թ. գտումից աիմիջապես հետո, յերբ նա գրում եր.

«Կասկածից դուրս է, վոր մեզ մոտ շարունակ բանվոր-ներ են համարվում այնպիսի անձինք, վորոնք, խոշոր ար-դյունագործության իմաստով, ամենափոքր լուրջ դպրոց անգամ չեն անցել: Շարունակ բանվորական կատեգորիայի մեջ են ընկնում ամենախակական մանր բուրժուաներ, վո-րոնք պատահաբար և ամենակարճ ժամանակով բանվորնե-

րի յեն վերածվել: Բոլոր խելացի սպիտակ-զվարդիականները միանգամայն վերաշակի կերպով հաշվի յեն առնում այն հանգամանքը, վոր իբր մեր կուսակցութեան պրոլետարական բնույթը իրոք նրան բոլորովին չի ապահովում մանր-տնտեսական տարրերի գերակշռութեան հնարավորութեան խից, և այն ել ամենակարճ ժամանակով»:

Լենինը նույնպես անհրաժեշտ եր համարում նախադրույթներ, վոր «չափազանց շատ ինտելիգենտ և կիսաինտելիգենտ տարրերի համար բանվորների մեջ մտնելը մեր պայմաններում վոչ մի դժվարութիւն չի ներկայացնում»:

Նա պնդում եր, թե անհրաժեշտ ե «վորոշել «բանվոր» հասկացողութիւնը այնպես, վորպեսզի այդ հասկացողութեան տակ մտնեյին միայն նրանք, վորոնք իսկապես իրենց կենսական դրութեամբ պետք ե յուրացնեյին պրոլետարական հոգեբանութիւնը, իսկ այդ անհնարին ե՝ առանց յերկար տարիներ գործարանում լինելու, առանց վորևէ կողմնակի նպատակների, այլ միմիայն տնտեսական և սոցիալական կենցաղի ընդհանուր պայմաններով» (Լենին, 1922 թ.):

Համարելով կուսակցութեան ամենաառողջ մասը նրա գործարանային բջիջները, կուսակցութիւնն, այնուամենայնիւ, միմիայն վոչ-արտադրական բջիջները կամ գյուղական բջիջները չպիտի ստուգի, անհրաժեշտ ե հաշվի առնել, վոր կուսակցութեան գործարանային բջիջների մեջ ևս ներս են թափանցում, չնայելով շատ ավելի փոքր չափով, քան այլ բջիջները, տարրեր, վորոնք անընդունակ են կատարել կոմունիստական ավանգարդի դերը, տարրեր, վորոնք կապված են գյուղի կուլակային տնտեսութեան հետ և վորոնք հանդիսանում են մանր-բուրժուական ազդեցութեան տարածողները պրոլետարիատի վրա, տարրեր, վորոնք աշխատանքը գործարանում համարում են միմիայն իրենց անհատական տնտեսութեան հարստացման միջոց, մորթեալաշտ

տարրեր, վորոնք չեն մասնակցում աշխատանքային դիպրիալինայի բարձրացմանը, տարրեր, վորոնք անտարրեր վերաբերմունք են ցույց տալիս դեպի այնպիսի հակահեղափոխական յերեույթները, վորպիսին ե որինակ անտիսեմիտիզմը, տարրեր, վորոնք վերջնականապես չեն խզել իրենց կապերը կրոնական ծեսերի հետ, և այլն:

Առանց ամբողջ կուսակցութեան դոման, այդ թիւում նաեւ նրա արտադրական բջիջներին, կուսակցութիւնը չի կարող իր շարքերը գրավել անկուսակցական զգալի պրոլետարական ակտիվից լավագոյն տարրերին, ամբացնելու համար կուսակցութեան պրոլետարական հիմնական կորիզը: Առանց իր շարքերի այդպիսի զոման, միաժամանակ իր մեջ առնելով սխառմարար պրոլետարական լավագոյն տարրերին, Փարբիկա-գործարանային բջիջները չեն կարողանա իրագործել նոր ետապում մեծ ու բարդ խնդիրներ, վորոնք պահանջում են մաքսիմալ չափով միատարրութիւն, միասնութիւն, գիտակցականութիւն և պրոլետարական լենինյան տոկունութիւն:

6. Կուսակցութիւնն առանձին ուղադրութեամբ պիտի ստուգի գյուղական բջիջների կազմը, վճռականապես մաքրի նրանց նրա մեջ թափանցած դասակարգայնորեն խորթ կամ կուլակային տարրերի—առետրականների, բայերի և հոգետրականների հետ միացած ու հարմարված տարրերից, կուսակցութեան այնպիսի անդամներից, վորոնք վարում են բատրակներին ու չքավորներին կուսակցութիւնից վանող քաղաքականութիւն, այնպիսի կուսակցականներից, վորոնք մասնակցութիւն չեն ցույց տալիս գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման միջոցառումները կյանքի մեջ կիրառելու գործին, այն չինդիլիկական տարրերից, վորոնք չեն իրագործում կուսակցութեան դերեկտիվները չքավորութեան վրա հենվելու և գյուղացիութեան միջակ մասսաների հետ միութիւն կնքելու մասին, կուսակցութեան

այն անդամներին, վորոնց տնտեսական աճումն ու ապահովությունը ծածկել և նրանց աչքերին կոմմունիստական պրոպագանդի և գյուղի կազմակերպման խնդիրները, հեղափոխական որինականությունը հարանեհոլթյամբ խախտողներին, իշխանությունն իրենց անձնական նպատակներին համար շահագործողներին:

Գյուղական բնիկներին միայն այս տեսակ զտումը, կապված, մի կողմից, դեպի ստուգումն ու զտումը գրավելու հետ բատրակային, չքավոր ու միջակ ակտիվին, լայն բացատրելով կուսակցության քաղաքականությունը գյուղացիության ընդարձակ մասսաներին առաջ, մյուս կողմից—զգուշավոր վերաբերմունքի հետ դեպի գյուղի խակապես անձնվեր կոմմունիստական տարրերը, դեպի ակտիվիստները, քաղաքացիական կռիւի նախկին մասնակցողներին շրջանից դուրս յեկած և կարմիր Բանակի դպրոցն անցած հասարակական աշխատողները, վորոնք գործնականում ոգնում են կուսակցության սոցիալիստական միջոցառումները գյուղում կիրարկելուն,—միմիայն այդպիսի զտումն ընդունակ և վերածելու գյուղական բնիկները կոմմունիստական կուսակցության հենակետերին՝ գյուղում, ամրապնդելու վատահոլությունը դեպի կուսակցությունը, գրավելու կուսակցության շարքերին մեջ կոմմունիստական լավագույն տարրերին, բատրակներին ու չքավորներին և առաջ շարժելու գյուղական տնտեսության կոլլեկտիվացումը:

7. Վոչ-արտադրական բնիկներին ստուգումը XIII համագումարից հետո ցույց տվեց ընդհանուր առմամբ, վոր նրանց սոցիալական կազմը բավականաչափ բարելավվել է: Վոչ-արտադրական բնիկներին կազմի մեջ կային՝ սոցիալական ծագմամբ բանվորներ—39,4 տոկոս, գյուղացիներ—36,7 տոկոս, ծառայողներ և ուրիշներ 23,9 տոկոս: Չնայելով վոչ-արտադրական բնիկները շարունակ լրացվում են պրոլետարական նոր խավերով, վորոնց առաջ է քաշում կուսակ-

ցությունը բանվորական միջավայրից, վոչ-արտադրական բնիկները հաճախ ամենից շատ են յենթակա վոչ-պրոլետարական տարրերին ազդեցությանը և նրանց շնորհիվ կորցնում իրենց մաքրությունը:

Լենինը բազմիցս մատնանշել է, վոր «կառավարական կուսակցության մեջ անխուսափելիորեն ձգտում են խժկվել կարեյերիստներ ու արկածախնդիրներ»: «Մեր մեջ են խժկվել տեղ-տեղ կարեյերիստներ, վորոնք կոչվել են կոմմունիստներ և խաբուս են ձեռք, վորոնք մեր մեջ են մտել նրա համար վոր՝ կոմմունիստներն այժմ իշխանության գլուխ են կանգնած»... Լենինը խորհուրդ էր տալիս զտել կուսակցությունը այդպիսի «պրոկոլոններին», «ավանտյուրիստներին», «կուսակցության ի ցույց մարդկանց յեղող ասդամներին», «նրանցից, վորոնք ցանկանում են «ոգտվել» կառավարական կուսակցության անդամների ունեցած դիրքից, վորոնք չեն ցանկանում կրել անձնագոհ աշխատանքի ծանրությունները հոգուտ կոմմունիզմի», «վորպեսզի կուսակցության մեջ մնան միայն դիտակից և կոմմունիզմին անկեղծորեն նվիրված մարդիկ», վորպեսզի կուսակցության մեջ մտնեն միմիայն «բանվորական կառավարությանը բարեխղճորեն նվիրված անձինք, միայն ազնիվ աշխատողները, միայն ճշգրիտ մասսաների խակական ներկայացուցիչները կապիտալիզմի ժամանակ» (Լենին): Հենց վոչ-արտադրական բնիկներին մեջ հնարավոր է լայնորեն ոգտագործել կուսակցական դրությունը շահադիտական նպատակներով — վատնումներ, պրոտեկցիոնիզմ, կարեյերիզմ, բյուրոկրատական վերաբերմունք դեպի մասսաները. հենց այստեղ է, վոր տեղի յեն ունենում մասսաներին վանող «կենցաղային ապականության» փաստեր. հենց այս բնիկների մեջ սոցիալապես խորթ, բյուրոկրատացած, ներսխըծկված ու ալյաքեղված տարրերը ամենամեծ վնասն են հասցնում կուսակցության, հենց այդ անարտադրական բնիկներին

մեջ կան ամենամեծ քանակությամբ մյուս կուսակցություններինց դուրս յելածներ, վերոնք չեն մերվել բոլշևիկյան կուսակցության մեջ և պահպանել են իդեոլոգիայեւ խորթ հայացքներ:

Մինչդեռ այդ բլիշներ ի կազմից, նրանց աշխատանքի վորակից, նրանց կուսակցական տոկոսնության աստիճանից, մասսաների հետ ունեցած նրանց կազմից և կախված կուսակցական և անկուսակցական բանվորների և գյուղացիների լայն մասսաների վստահությունը դեպի խորհրդային պետության, տնտեսական որգաններ, պրոֆմիություններ, կուսակցության ապարատը և նրանց կոմմունիստական աշխատանքի աջողությունը:

Դրա համար ել առանձնապես խնամքով պիտի կատարվի զտումը բոլոր վոչ-կոմմունիստական, ալյասերված, խորթ, բյուրոկրատացած, ներս խծկված, մորթեպաշտ տարբերից, վորոնք չինոքնիկական վերաբերմունք ունեն դեպի իրենց պարտականությունները:

Միտժամանակ անհրաժեշտ և առանձին խնամկոտ վերաբերմունք ցույց տալ դեպի առաջ քաշված բանվորն ու բանվորուհիները, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, վոր նրանք սկզբի ժամանակներում զժվարությամբ են յուրացնում իրենց համար անսովոր աշխատանքի նոր ձևերը, և անարտադրական բլիշների զտման հետ զուգընթաց տրնտեսական, կուսակցական ու վարչական ապարատի մեջ ավելի յեռանդուն ու մտածված կերպով պետք և առաջ քաշել բանվորներին ու բանվորուհիներին:

8. Կուսակցության շարքերի ներկա ստուգումն ու զտումը ալյասով պետք և կուսակցությունը դարձնեն ավելի միատարր, ազատեն նրան այն ամենից, ինչ կոմմունիստական չէ: Ըստինքյան հասկանալի յե, վոր այդպիսի ստուգումը կապված և ահագին զժվարությունների հետ և պետք և կատարվի շատ ավելի խնամքով, զտման և ստուգ-

ման խնդիրների բազմակողմանի բացատրությունից հետո՝ ինչպես կուսակցության բոլոր անդամներին ու թեկնածուներին, այնպես և անկուսակցական բանվորներին ու գյուղացիներին: Առաջադրելով կուսակցության յուրաքանչյուր անդամին ու թեկնածուին վորոշակի պահանջներ բարոյական մակարդակի, մասսաների հետ ունեցած կապի, կուսակցության աշխատանքի, սոցիալիզմի շինարարության մեջ ունեցած ակտիվ մասնակցության վերաբերմամբ և այլն, կուսակցությունը նախազգուշացնում և, վոր ստուգումը չպետք և վերածել մանր ու բծախնդիր պրպտումների կուսակցականների անձնական կյանքի մեջ, չպետք և ստուգումն ալյանդակել և պետք և անց կացնել այն՝ կոմմունիստական կուսակցության դասակարգային խնդիրների տեսանկյան տակ:

Չտուժն անողոք կերպով պետք և դուրս չպրտի Կուսակցության շարքերից բոլոր նրա համար խորթ, նրա աջողությունների համար վնասակար, նրա պալքտրին անտարբեր տարբերին, անուղղելի բյուրոկրատներին, ներս խծկվածներին, դասակարգային թշնամու հետ կապվածների ու նրան ոգնողներին, վորպես սեփականատեր տնտեսապես սարքվելու շնորհիվ կուսակցությունից յոկվածներին, անտիսեմիտներին, կրոնական պաշտամունքի գաղտնի կողմնակիցներին, մերկացնելով գաղտնի տրոցկիստներին, մյասնիկովյաններին, դեցիստներին և այլ հակակուսակցական խմբակների կողմնակիցներին և մաքրելով նրանցից կուսակցությունը: Սակայն զտումը միտժամանակ պիտի ամրացնի կազմակերպության աշխատանքը, ստուգի բլիշի աշխատանքը, ստեղծի ավելի ընկերական վերաբերմունք կուսակցության անդամների միջև, բարձրացնի յուրաքանչյուրի պատասխանատվության զգացումը ամբողջ կուսակցության քաղաքականության և վիճակի համար, զարկ տա քաղաքական գիտելիքների մակարդակի բարձրացմանը,

ուժեղացնի պայքարը բյուրոկրատիզմի դեմ, բարձրացնի կազմակերպութեան բոլոր անդամներին ակտիվութիւնը, ուժեղացնի նրանց կապը բանվորներին ու գյուղացիներին մասսաների հետ, ուժեղացնի ակտիվ մասնակցութիւնը գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման մեջ, արտադրութեան և կառավարչութեան ռացիոնալացման մեջ, աշխատանքային դիսցիպլինայի բարձրացման մեջ, ամեն տեսակի ակելոր-դութիւններին վտարման մեջ և այլն: Ստուգումն, այդպիսով, չպիտի կրի՝ վոչ նեղ-հարցաքննական, և վոչ ել դատական-հետախուզական բնույթ: Այն դեպքերում, յերբ կուսակցութեան անդամը բոլոր այլ նշաններով պիտանի չէ կուսակցութեան անդամ լինելու, սակայն նրա քաղաքական գրադիտութեան մտկարդակը բավարար չէ, — դա վոչ մի դեպքում հիմք չպիտի ծառայի նրան արտաքսելու համար, այլ պետք է հաշվի առնվի ստեղծելու համար այնպիսի պայմաններ, վորոնք ոգնեյին կուսակցութեան այդ անդամին ուղղելու իր պակասը: Հայտաբերելով կուսակցութեան յուրաքանչյուր անդամի և թեկնածուի պիտանիութիւնը կուսակցական պարտավորութիւններին իրագործման նկատմամբ, ոգնելով ուղղել նրանց սխալներն ու թերութիւնները, թողնելով կուսակցութեան շարքերում կոմմունիզմին նվիրված բոլոր տարրերին, ստուգումը պետք է զուգընթացաբար սահմանի, թե վորչափով ճիշտ է իրականացվում տվյալ բջի դեկավարութիւնը և թե վորչափով կուսակցականների սխալներն ու թերութիւնները կապված են այդ դեկավարութեան հետ:

9. Ստուգումն ու գտումը կարող են հաջող լինել միայն այն դեպքում, յեթե նրանց ժամանակ քննադատութիւնն ու ինքնաքննադատութիւնն ամենալայն կերպով ծավալվեն տեղական և ընդհանուր մամուլում, պատի թերթում, կուսակցական ժողովներում և դռնբաց ժողովներում՝ բանվորների ու գյուղացիների մասնակցութեամբ: Անհրա-

ժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել, վորպեսզի ստուգմանն ու գտմանը մասնակցին նաեւ անկուսակցականները: Անհրա-ժեշտ է դեկավարվել Լենինի հրահանգով, վորի մեջ գրել է.

«Կան տեղեր, ուր գտում են կուսակցութիւնը, հենվելով գլխավորապէս փորձառութեան վրա, անկուսակցական բանվորների ցուցմունքների վրա, դեկավարվելով նրանց ցուցմունքներով, հաշվի առնելով անկուսակցական պրոլետարական մասսայի ներկայացուցիչներին: Ահա այդ բանը ամենաարժեքավոր, ամենակարևորն է: Յեթե մեզ իրոք հաջողվի այդ ձևով գտել կուսակցութիւնը վերեւից մինչև վար, «ուշադրութիւն չդարձնելով անձնավորութիւնների վրա», հեղափոխութեան նվաճումը իրոք խոշոր կլինի»:

(Լենին, հատ. XVIII, մասն I, եջ 360):

«Իհարկե, մասսայի վոչ բոլոր ցուցմունքներին յենթարկվում ենք մենք, վորովհետեւ մասսան ևս յերբեմն յենթակա չէ լինում բոլորովին վոչ-առաջավոր տրամադրութիւնների, մանավանդ բացառիկ հոգնածութեան, չափից դուրս ծանրութիւններից ու չարչարանքներից առաջացած չափազանց հոգնածութեան տարիներին: Սակայն մարդկանց գնահատելիս, դեպի «ներս խճկվածները», «կոմիսարացածները», «բյուրոկրատացածները» հայտաբերած բացասական վերաբերմունքի մեջ անկուսակցական պրոլետարական մասսայի ցուցմունքները, իսկ շատ դեպքերում անկուսակցական գյուղացիական մասսայի ցուցմունքներն ևս ծայր աստիճան արժեքավոր են: Այնտեղ մասսան ամենամեծ հոտառութեամբ կարողանում է վորոշել այն տարբերութիւնը, վոր գոյութիւն ունի ազնիվ ու անձնվեր կոմմունիստների ու այնպիսիների միջև, վորոնք զգվանք են առաջացնում այն մարդու մեջ, վորն իր ճակտի քրտինքով է հաց վաստակում, վորը չունի վոչ մի արտոնութիւն և դեպի մեծերը տանող վոչ մի ուղի»: Լենին:

«Ձտել կուսակցութիւնը, հաշիւի առնելով անկուսակցական աշխատավորութեան ցուցմունքները, — մեծ դժուր է, նա կտա մեզ լուրջ արդիւնքներ: Նա կուսակցութիւնը կդարձնի դասակարգի շատ ավելի ուժեղ ավանգարդը, քան առաջ, նրան կդարձնի մի ավանգարդ՝ ավելի ամուր կապված դասակարգի հետ, ավելի ընդունակ՝ տանելու նրան դեպի հալթանակ բազմաթիւ դժվարութիւնների ու վտանգների միջից»։ (Լենին, հատ. XVIII, մասն I, էջ 360)։

Սակայն, լայն կերպով մասնակից դարձնելով կուսակցութեան շարքերի ստուգմանը անկուսակցական բանվորներին ու գյուղացիներին, անհրաժեշտ է՝ —

1) վոչ մի դեպքում չվերածել դոնրաց ժողովները կուսակցութիւնը դեմագոգիորեն վարկաբեկելու հրապարակի՝ պրոլետարիատին խորթ տարրերի կողմից և թուշլ չտալ այդպիսի ժողովներին վոչ-աշխատավորական կամ դասակարգայնորեն խորթ տարրերին։

2) վոչ մի դեպքում քարշ չգալ անկուսակցական մասսայի պոչից այնտեղ, յերբ խոսքը վերաբերում է այս կամ այն կուսակցականի կուսակցական գծի ճշտութիւնը վորոշելուն։

3) ոգտագործել նման դոնրաց ժողովները՝ պարզաբանելու համար կուսակցութեան գիծը և կուսակցութեան շարքերը զրավելու համար լավագոյն տարրերին անկուսակցական բանվորներից, բատրակներից ու չքավորներից։

Բոլոր այն ցուցումները, վոր անհրաժեշտ է զգուշ ու խնամքով մոտենալ կոմունիստական արժեքավոր տարրերին կուսակցութեան մեջ, վոր անհրաժեշտ է սկզբունքային մոտեցում ունենալ զտմանը և զտման ու ստուգման միանգամայն ընկերական միջոցորտ ստեղծել, առանձնա-

պես վերաբերում են դոնրաց ժողովներին, վորոնց մասնակցում են նաև անկուսակցականները։

10. Առանձնապես կարևոր աշխատանք է ընկնում կուսակցութեան շարքերի զտման ժամանակ կուսակցական մամուլի վրա։ Անհրաժեշտ է հոգ տանել, վորպեսզի հենց սկզբից զտման խնդիրները սկզբունքային տեսակետից մանրամասն լուսաբանութեան յենթարկվեն, վորպեսզի շարունակ զտման հարցերի քննարկութեան քաղաքական վորոշ մակարդակը բարձր պահվի, վորպեսզի կուսակցութեան շարքերից ամեն մի անպետք բան անողոք կերպով դուրս չպրտելու փաստերի լուսաբանութեան հետ զուգընթաց մամուլում բավական ընդարձակ կերպով մատնանշված լինի այն ամենը, ինչ արժեքավոր ու դրական է ստուգվող կազմակերպութեան աշխատանքի մեջ։ Մտրակելով բոլոր անպետք տարրերին, մամուլը վոչ մի դեպքում չպիտի ահաբեկի ու զրգոյի ընկերներին, վորոնք այս կամ այն սխալը կատարել են պատահմամբ, իրենց անփորձութեան շնորհիւ։ Տեղական վերահսկիչ հանձնաժողովները պետք է ղեկավարեն մամուլի այն բոլոր լուսաբանութիւնները, վոր յերեվան կրերի ստուգումը, թուշլ չտալով արատավորել կուսակցութիւնը նրա առանձին անդամների անպիտանութեան ու հանցանքների պատճառով։

11. Կուսակցութիւնը պետք է մեծ ուշադրութիւն դարձնի զտման համար կատարվող ամենաուղղիւր նախապատրաստութեան վրա այնպես, վորպեսզի բուն զտման ու ստուգման պրոցեսը տեղի ունենա ամենակարճ ժամանակամիջոցում։ Դրա համար անհրաժեշտ է ամենաուղղիւր նախապատրաստական աշխատանք, զտման խնդիրների լուսաբանութիւն մամուլում և ժողովներում, բացատրութիւն այն պահանջների, վոր առաջագրում է կուսակցութիւնը զտման ժամանակ կուսակցութեան յուրաքանչյուր անդամին և թեկնածուին, վոչ միայն ամբողջ կուսակցա-

կան մասսային, այլ և այն անկուսակցականներին, վորոնք ռզնության կզան կուսակցությանը՝ նրա շարքերի զտման և ստուգման ժամանակ:

Հաշվի առնելով նախկին ստուգումների ժամանակ տեղի ունեցած սխալները, ինչպես և այն, վոր ստուգման պիտի յենթարկվի կուսակցության մոտ 1.500.000 անդամ ու թեկնածու, ցրված հսկայական տերրիտորիայում և աշխատանքի ամենատարբեր պայմաններում, կուսակցությունը պետք է առանձին ուշադրությամբ նախապատրաստվի այդ ստուգմանը: Կուսակցությունը բացառիկ ուշադրություն է դարձնում ստուգիչ հանձնաժողովների կազմի վրա, վորի մեջ անհրաժեշտ է մտցնել հին բոլշեկյան՝ զվարդիայից ամենատոկուն ու անբիժ կուսակցականների հետ միատեղ այնպիսի ընկերների, վորոնք մտել են կուսակցության մեջ 1917 թվին և քաղաքացիական պատերազմի ժամանակաշրջանում. կուսակցությունն ուշադրություն է դարձնում այդ հանձնաժողովների ամենատոկուն ու պրոլետարական կազմի ապահովության վրա, ըստ վորում՝ այդ ստուգիչ հանձնաժողովների կազմը պետք է նախորոք լայն կերպով հայտնի լինի բանվորական մասսաներին, վորպեսզի կուսակցության բանվոր անդամները կարողանան իր ժամանակին ուղղել այդ ստուգիչ հանձնաժողովների կազմն այնտեղ, վորտեղ նրանք կազմված կլինեն վոչ-բավարար կերպով: Այդ հանձնաժողովները պետք է ուշի ուշով պատրաստվեն աշխատանքի, ճշտեն ստուգման խնդիրները յուրաքանչյուր տվյալ բջիջում, նայելով թե՛ այդ բջիջն ինչ կազմ, աշխատանքի ինչ պայմաններ և զարգացման ինչ մակարդակ ունի, և այլն:

12. Ներկա ստուգումը միայն այն ղեպդում գերծ կլինի շատ սխալներից, յեթե կուսակցությունն իր յուրաքանչյուր անդամին ու թեկնածուին մոտենա ուշադրությամբ, յեթե արատավորող մեղադրանքները մեծ խնամքով ստուգ-

վեն, յեթե ստուգիչ հանձնաժողովները կարողանան հաղթահարել անձնական հաշիվները, խմբակային պայքարը ստուգման ժամանակ, յեթե նրանք կարողանան ջոկել խառնաշփոթության, դարանակալության, դիտակցական վարկաբեկման տարրերը, յեթե ստուգումը կատարվի վորոշ սկզբունքային մակարդակի վրա, խուսափելով մանր-մանր բամբասանքներից, մոտեցման չորությունից, շարունից: Առանձնապես կուսակցությունն անհրաժեշտ է համարում նախազգուշացնել ձևական վերաբերմունքի դեմ դեպի ստուգվողները: Ստուգիչ հանձնաժողովները պարտավոր են հաշվի առնել կուսակցության անդամների ու թեկնածուների աշխատանքի բոլոր առանձնահատկությունները արտադրության ու հիմնարկության մեջ, կուսակցականների կյանքի կենցաղային ու նյութական պայմանները, ազգային առանձնահատկությունները, հիվանդ ընկերների, կանանց, գյուղատնտեսական բանվորների, գյուղացիների, յերիասարգության աշխատանքի առանձին պայմանները և այլն: ԿՎՀ պետք է մշակի ամենամանրամասն ղեկավար ցուցմունքներ տեղական Վերահսկիչ Հանձնաժողովների համար, վորպեսզի նրանք կարողանան մի շարք սխալների առաջն առնել: ԿՎՀ պետք է շարունակ հետի ստուգման ընթացքին և ուղղի այս կամ այն սխալները տեղական ՎՀ և կամ առանձին ստուգիչ հանձնաժողովների աշխատանքում:

13. Յենելով այս նկատառումներից, Կենտկոմի և ԿՎՀ միացյալ պլենումը վորոշում է.

1) Կատարել կուսակցության ընդհանուր դրոմ՝ պայմանով, վոր կուսակցական շարքերի ստուգումն ավարտվի մինչև Հիկ (բ) XVI համագումարը: Կուսակցական բջիջների առանձին կատեգորիաների (գյուղական, արտադրական, ուսանողների և այլն) ստուգման որացուցցային ժամկետները պետք է նշանակվեն, հաշվի առնելով նրանց աշխատանքի առանձնահատկությունները (դաշտային կարևոր

աշխատանքների միջև ընկած ժամանակամիջոցում գյուղական բջիջների համար, վոչ քննությունների ժամանակ՝ բարձրագույն դպրոցական հաստատություններում և այլն)։ Որացույցային այդ ժամկետերը պետք է նշանակի յուրաքանչյուր առանձին կադավերացություն։

2) Հանձնարարել ԿՎՀ՝ մշակել ամենամանրամասն դեկավար ցուցմունքներ տեղական վերահսկիչ Հանձնաժողովների համար ստուգիչ հանձնաժողովների ընտրության կարգի մասին; ստուգումն ու գտումը կատարելու, ստուգիչ հանձնաժողովների աշատանքի փորձը հաշվի առնելու և նրանց ղեկավարելու կարգի մասին։ հանձնարարել ԿՎՀ՝ մշակել տեղական ստուգիչ և վերաստուգիչ հանձնաժողովների վճիռների դեմ բողոք ներկայացնելու կարգը, ապահովելով ստուգիչ հանձնաժողովների խնամկոտ ընտրությունը և նրանց փրա ունեցած մշտական ղեկավարությունը ԿՎՀ և տեղերի (հանրապետական, յերկրային, մարզային) վերահսկիչ հանձնաժողովների կողմից։

3) Կուսակցության գտումը կատարել զոնբաց՝ անկուսակցական բանվորների և գյուղի բատրակային-չբավորմիջակ մասսաների առաջ։

4) Լայն նախապատրաստական կամպանիա մղել թե մամուլում և թե կուսակցական ժողովներում, ծանոթացնելով կուսակցության բոլոր անդամներին ու թեկնածուներին, ինչպես և անկուսակցական բանվորներին ու գյուղացիներին գտման ու ստուգման խնդիրների հետ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ.
1. Ժողովրդական տնտեսության զարգացման հնգամյա պլանը . .	3
2. Դյուղական տնտեսության վերելքի ուղիները և միջակի հարկային թեթեացումը	14
3. Բյուրոկրատիզմի դեմ տարվող պայքարի արդյունքներն ու մեթոդական խնդիրները	42
4. Հիմ (ք) անդամների և թեկնածուների գտման և ստուգման մասին	71

«Ջ Ա Կ Կ Ն Ի Գ Ա»

Թիֆլիս, Կոմիտեների փողոց, 5.

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐԸ.

Թիֆլիս—Ջակինդա, Ռուսթավելու-փող. 24, հեռախոս 22—30.
ՄՈՍԿՎԱ—Ռ. Ս. Ֆ. Խ. Հ. Պետրոսի սեկտոր, Ստաբուլանսկի, 5.
ԲԱԳՈՒ—Ազգի. 28 ապրիլի փողոց, Կենտրոնական մագազին.
ՅԵՐԵՎԱՆ—Հայաստանի Խ. Ս. Հ. Պետրոս, Արվոյանի փողոց, 10.

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

1. ԲՈՒԽՍՐԻՆ Ն.—Ջինական հեղափոխության
պրորոկները. 104 էջ, գինը 40 կ.:

2. ԳՈՐԵՎ Բ. Ի.—Սոցիալիզմի հանրամատչելի
պատմությունը Արևմուտքում և Ռուսաստանում. 160 էջ,
գինը 1 ռ. 50 կ.:

3. ԴԱՆՅԻԳ ՅԵ.—Պիոները և գեղջկուհին. 22 էջ,
գինը 20 կ.:

4. ՅԵՐՁՆԿՅԱՆ ԱՐԱՄԱՅԻՍ.—Աշխատավորու-
թյան դատարանին. 66 էջ, գինը 65 կ.:

5. ԻՈՆՈՎ Պ.—Ինչ է աջ թեքումը. 61 էջ, գ. 20 կ.

6. ԽԱՆՈՅԱՆ Ս.—Բողոքան Կոունյան. 66 էջ,
գինը 45 կ.:

7. ԿԱՐԻՆՅԱՆ Ա.—Դաշնակցությունը փաստերի
դեմ. 88 էջ, գինը 60 կ.:

8. ԿԱՍՅԱՆ Ս.—Սպեցիֆիկները և սպեցիֆիզմը.
188 էջ, գինը 1 ռ. 50 կ.:

9. ՀԱԿՈԲՅԱՆ ՀԱԿՈԲ.—Ագիտատորի հուշերից
(պատմվածքներ հեղափոխականների կյանքից). 108 էջ,

գինը 1 ռ., հեղինակի պատկերով՝ առանձին թղթի
վրա:

Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն.—1) Հեղանակի կողմից,
2) Կազմակերպվեցինք, 3) 102-րդ հոգվածը կամ Մի-
խայի նամակը, 4) Ջերմոցի վարունգը, 5) Համոյի
ատամները, 6) Ս. Սպանդարյանը խմբագիր, 7) 1905
թիվը Թիֆլիսում, 8) Վլաստը, 9) Կաշմարը, 10) Քըն-
թոա-Հորսը, 11) Յերկրորդ Պետական Դումայի անդամը:

Հեղինակը այդ զբոսում գեղարվեստական ձևով
տալիս է մի շարք նկարագրություններ պողպտիայի
շրջանից. գրքի լիզուն մատչելի յե մասնայական ըն-
թերցանություն համար և այդ գրքի զոյությունը բան-
վորական գրադարաններում անհրաժեշտ է:

10. ՂԱՐԱՋՅԱՆ Գ. (Ս. Տ. Արկոմեդ).—Հայ անդ-
րանիկ հեղափոխական խմբակը Անդրկովկասում. 72 էջ,
գինը 60 կ.:

11. ՄԵԼԻԲ Ա.—Փիլիսոփայական Մատերիալիզմ.
112 էջ, գինը 1 ռ. 25 կ.:

12. ՄՈՆՈՍՈՎ Ս.—Հեղափոխական շարժումների
պատմությունը. թարգմանեց Հ. Ս ա ո ի կ յ ա ն, 110 էջ,
գինը 1 ռ. 40 կ.:

13. ՋՈՆ-ՌԻԴ—10 Որ, վոր ցնցեցին աշխարհը. 94
էջ, գինը 20 կ. (Կրճատ-հանրամատչելի հրատարակու-
թյուն):

14. ՍԱՐՈԿԻՆ Վ.—Մեծ Հոկտեմբերը (զբույց
պիոներների հետ). 36 էջ, գինը 10 կ.:

15. ՍՆԵԳԻՐԵՎ Վ. Կովկասյան Կարմրադրոշ բա-
նակը. 72 էջ, գինը 29 կ.:

16. ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Լենինի գմի հարցերի առթիվ.
84 էջ, գինը 30 կ.:

17. ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Զբույց ամերիկյան առաջին
բանվորական պատվիրակության հետ. 80 էջ, գ. 25 կ.:

18. ՎՈՂՈՍԵՎԻԶ Վ. Համամիութենական կոմմունիստական կուսակցության (բ) համառոտ պատմություն. 237 էջ, գինը 1 ռ. 20 կ.:

19. ՍՈՒՐԵՆ Ե.—Զղջացող հայ ինտելիգենցիան. 64 էջ, գինը 25 կ.:

20. ՏՈՎՍՏՈՒԽԱ ԻՎ.—Իոսիֆ Վխստարիտնովիչ Ստալին (համառոտ կենսագրություն), Ստալինի նկարով՝ առանձին թղթի վրա. 16 էջ, գինը 12 կ.:

21. ՄԿՈՏՏ-ՏԱԳԳԱՐՏ Զ. Ռադիո՝ սկսնակների համար. 67 էջ, 12 նկարներով և սխեմաներով, գ. 75 կ.:

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԱՆԻՆ Մ. ՅԵ.—Սպառողական ընկերությունների կազմակերպումն ու գործնականը. 244 էջ, գինը 2 ռ. 30 կ.:

2. ԱՆԻՆ Մ. ՅԵ.—Ապրանքների գնահատումը (կալիուլյացիան) սպառողական ընկերություններում. 34 էջ, գինը 25 կ.:

3. Հրահանգ գործակատարին. 20 էջ, գինը 15 կ.:

4. ՅԵՐԻՅՅԱՆ Խ.—Կաթնատնտեսության գործնական ձեռնարկ. 172 էջ, գինը 1 ռ. 50 կ.:

Գիրքը հանդիսանում է հանրամատչելի ձեռնարկ՝ գյուղական կաթնատնտեսության համար և պարունակում է մի շարք նկարներ, վորոնք դյուրացնում են բնագրի ըմբռնումը:

5. ՈՍՏՐՈՎՍԿԱՅԱ Ն.—Ինչի՞ համար է պետք կոոպերացիան գեղջկուհիներին. 46 էջ, գինը 25 կ.:

6. ՉԱՅԱՆՈՎ Ա.—Կոոպերացիայի համառոտ դասընթացը. 88 էջ, գինը 40 կ.:

ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ՅԵՎ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԲԱՐՅՈՒՍՍ ԱՆՐԻ.—Դահլճներ (Սպիտակ տերրորը Բաղկաններում). ուսերենից թարգմանեց Հ. Ս ա ո ի կ յ ա ն. 248 էջ, գինը 1 ռ. 20 կ.:

Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն.—1) Յեվրոպայի դժոխքում, 2) Մեծագույն քաղաքական պրոցեսը, 3) Բալկանյան ժողովուրդներին:

2. ԶՈՒՐԱՅԱՆ Մ. Ապրանքը, փոքրիկ պատմվածք, վորը ուրուագծում է գեղջկուհու պայքարը հին կենցաղի դեմ: Լեզվի պարզությունը և նյութի այժմեականությունը պարտավորեցնում են ամեն մի գրադարանի ունենալ սույն գրքույկը. 36 էջ, գինը 15 կ.:

3. ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ ԱՎԵՏԻՔ. Լիլիթ, ժողովածու արեվելյան լեգենդների. գեղարվեստական հրատարակություն, հեղինակի պատկերով՝ առանձին թերթի վրա. 214 էջ, գինը 1 ռ.:

Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն.—1) Հառաջարան, 2) Լիլիթ, 3) Սաադիի վերջին գարունը, 4) Լի-Թայի-Պո, 5) Բուդդան թռչուն, 6) Ոմար Խայամի վեճը աստծու հետ, 7) Շիդհար, 8) Զինգիդ-խան:

4. ՀԱՅՈՒՅԱՆ ՀԱԿՈՒ.—Ագիտատորի հուշերից (պատմվածքներ հեղափոխականների կյանքից). 108 էջ, գինը 1 ռ., հեղինակի պատկերով՝ առանձին թղթի վրա:

Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն.—1) Հեղինակի կողմից, 2) Կազմակերպվեցինք, 3) 102-րդ հուլիսը կամ Միլիայի նամակը, 4) Զերմոցի վարունգը, 5) Համոյի ատամները, 6) Ս. Սպանդարյանը խմբագիր, 7) 1905 թ. թիֆլիսում, 8) Վաստը, 9) Կաշմարը, 10) Քնթռա-Հորսը, 11) Յերկրորդ Պետական Դումայի անդամը:

Հեղինակը այդ գրքում գեղարվեստական ձևով տալիս է մի շարք նկարագրություններ պոքպոլիայի շրջանից. գրքի լեզուն մատչելի յե մասսայական ընթերցանության համար և այդ գրքի գոյությունը բանվորական գրադարաններում անհրաժեշտ է:

5. ՉԱՐԵՆՅ ՅԵՂԻՇԵ. — Ժողովածու պոեմների, հեղինակի պատկերով՝ առանձին թղթի վրա, գործ՝ նկարիչ Մ. Սարյանի. 189 էջ, գինը 2 ռ.: Գեղարվեստական հրատարակություն:

Այս ժողովածուի մեջ զետեղված են Չարենցի ավելի ակտուալ գործերը, վորոնք նվիրված են Հոկտեմբերյան հեղափոխությանը:

6. ՆՈՅՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻ. — Հիշողություններ Յերևանի ուղղիչ տնից. 288 էջ, գինը 1 ռ. 60 կ.:

Ժամանակակից հայ գրականության մեջ ուշագրավ գեղարվեստական աշխատություն է, վորը կենդանի ու հետաքրքիր նկարագրություններով տալիս է խորհրդային ուղղիչ տան կենցաղը, վոր հետապնդում է վոյ թե պատիժ, այլ ուղղելու նպատակը:

7. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ Մ. — Պատմվածքներ. 26 էջ, գինը 20 կ.:

8. ԶՈՆ-ՈՒԻԴ. — 10 որ, վոր ցնցեցին աշխարհը. 94 էջ, գինը 20 կ. (կրճատ-հանրամատչելի հրատարակություն):

9) ՍԱՐՈԿԻՆ Վ. — Մեծ Հոկտեմբերը (գրույց պիոներներին հետ). 36 էջ, գինը 10 կ.:

10. ՍՈՒՐԵՆ Ե. — Գրական ֆրոնտում. 210 էջ, գինը 1 ռ. 50 կ.:

Սույն գրքում զետեղված են մի շարք քննադատական հոգվածներ՝ նվիրած ժամանակակից հայ գրականությանը: Ժողովածուն հանդիսանում է անհրա-

ժեշտ ձեռնարկ՝ ժամանակակից գրական ու թատրոնական խնդիրները լուսաբանելու տեսակետից:

11. Հ. Ս. Ն. Հանրապ. քարտեզը. գինը 30 կ.:
Կլսագնդերի քարտեզները, մեծ թերթերի վրա. 1 ռ. 75 կ., փոքր թերթի վրա՝ 60 կ.:

Հիշյալ գրքերը և աշխարհագրական քարտերը պահանջելու դեպքում՝ դիմել հետեյալ հասցեյով. Թիֆլիս, Կոմիտեերնի փողոց, 5. «Զակնիկա»:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0179697

